

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет фінансів

Кафедра банківської справи та страхування

галузь знань

07 «Управління та адміністрування»

спеціальність

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітньо-професійна програма

«Управління фінансовим бізнесом»

Форма здобуття освіти: Очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Аналіз структури та динаміки активів банку»**

здобувача **Дворецької Дарини Володимирівни**

(Прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис здобувача)

Науковий керівник:

канд.екон.наук, доцент,

доцент кафедри банківської справи та страхування

(наукова ступінь, учене звання, посада)

_____ **Шевалдіна В.Г.**

(підпис)

(Прізвище, ініціали)

**Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри банківської справи та страхування:

доктор економічних наук, професор

_____ (підпис)

Примостка Л.О.

Київ 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 55 сторінок, 5 таблиць, 9 рисунків, список використаних джерел з 35 найменувань, 3 додатки на 8 сторінках.

«Аналіз структури та динаміки активів банку»

Об'єктом дослідження є активи банківської установи.

Предметом дослідження є процеси формування структури та динаміки активів банку.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – виявлення тенденцій формування активів банку та визначення практичних рекомендацій щодо оптимізації їх структури.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- розкрити сутність активів банку та їх значення у діяльності банку;
- визначити класифікацію активів банку;
- вивчити основні методи аналізу структури та динаміки активів банку;
- дослідити структуру і динаміку активів банку на прикладі АТ «ПУМБ»;
- проаналізувати дохідні активи банку АТ «ПУМБ»;
- визначити напрями оптимізації структури активів банку.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Ґрунтовно розглянуті методи аналізу структури та динаміки активів банку. Узагальнена класифікація активів банку за критеріями. Проведено аналітичне дослідження структури та динаміки активів банку. Виявлено особливості формування та фактори впливу на динаміку обсягів та структури активів банку.

Практичне значення отриманих результатів: Визначені рекомендації можуть бути використані на практиці українськими банками для підвищення ефективності розміщення коштів та формування раціональної структури активів.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2025.

Рік захисту роботи 2025.

Ключові слова: активи, структура активів, динаміка активів, ліквідність, кредитний портфель, фінансовий аналіз.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ I	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ АКТИВІВ	6
	БАНКУ	
1.1	Сутність активів банку та їх роль у діяльності банку	6
1.2	Класифікація активів банку та їх характеристика	13
1.3	Методи аналізу структури та динаміки активів	19
РОЗДІЛ II	ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ДИНАМІКИ	25
	АКТИВІВ НА ПРИКЛАДІ БАНКУ «ПУМБ»	
2.1	Аналіз динаміки та структури активів банку	25
2.2	Аналіз дохідних активів банку	33
2.3	Напрями оптимізації структури активів банку	43
ВИСНОВКИ		48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		52
ДОДАТКИ		56

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку національної та світової економіки банківська система відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні розвитку підприємств і населення, а також сприянні економічному зростанню держави. В умовах глобалізації, посилення конкуренції, стрімких технологічних змін і жорстких регуляторних вимог банки стоять перед низкою складних викликів, які вимагають оновлених підходів до управління фінансовими ресурсами. Зокрема, ефективне управління активами банку виступає ключовим чинником, що забезпечує не лише прибутковість і стабільність конкретної установи, а й загальну стійкість банківської системи країни.

Актуальність теми зумовлена тим, що в сучасних умовах банківська система перебуває під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, які постійно змінюють структуру і динаміку активів банків. Зміни у макроекономічному середовищі, валютні коливання, регуляторні норми, що стають дедалі жорсткішими, а також впровадження інноваційних технологій потребують від банків не тільки адаптації, але й проактивного управління своїми активами. Окрім того, глобальні економічні кризи, пандемії та геополітичні ризики підкреслюють важливість наявності гнучких, надійних і ефективних механізмів управління активами, що дозволяють банкам своєчасно реагувати на виклики та зберігати стійкість.

Дослідженням питань сутності та аналізу активів банку присвятили свої праці такі вчені як Іваненко О.В., Кириченко О.А., Малиновська І.О., Петрова А.В., Примостка Л.О., Руденко В.І., Смірнов І.О., Волкова В.В. та інші.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є виявлення основних тенденцій формування активів банку та визначення практичних рекомендацій щодо оптимізації їх структури.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі основні завдання:

- розкрити сутність активів банку та їх значення у діяльності банку;
- визначити класифікацію активів банку;
- вивчити основні методи аналізу структури та динаміки активів банку;
- дослідити структуру і динаміку активів банку на прикладі АТ «ПУМБ»;
- проаналізувати дохідні активи банку АТ «ПУМБ»;
- визначити напрями оптимізації структури активів банку.

Об'єктом дослідження є активи банківської установи.

Предметом дослідження є процеси формування структури та динаміки активів банку.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використані ряд загальнонаукових методів дослідження: узагальнення (при дослідженні теоретичних підходів до визначення сутності активів банку), порівняння (для виявлення тенденцій формування активів банку), групування (при проведенні дослідження за різними критеріями), балансовий (при пошуку даних банку для аналізу активів), коефіцієнтів (для розрахунку показників ділової активності банку), табличний та графічний методи для наочного представлення результатів дослідження.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Ґрунтовно розглянуті методи аналізу структури та динаміки активів банку. Узагальнена класифікація активів банку за критеріями. Проведено аналітичне дослідження структури та динаміки активів банку. Виявлено особливості формування та фактори впливу на динаміку обсягів та структури активів банку.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних фахівців банківської справи, статті, навчальні посібники, нормативні матеріали, аналітичні матеріали НБУ, рекомендації Базельського комітета. В роботі також використовувалися дані фінансової звітності АТ «ПУМБ».

Структура роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ АКТИВІВ БАНКУ

1.1 Сутність активів банку та їх роль у діяльності банку

В останні роки українська банківська система діяла в умовах високої турбулентності, що пояснюється як внутрішніми економічними, так і політичними проблемами, так і процесами глобальної трансформації. У відповідь на посилення ворожості на території України в 2022 році банківські установи зустрілися з новим рівнем ризику, який примусовий до адаптації структури своїх активів до нових умов. У той же час існує процес цифрової трансформації, який змінює як тип активу, так і принципи його управління.

Сутність активів банку досліджується в багатьох наукових працях вітчизняних та зарубіжних науковців.

Соколова К.А. та Волкова В.В. розглядають активи банку як напрями розміщення та використання ресурсів банку для отримання прибутку при раціональному розподілі ризиків по окремих видах операцій та для підтримки ліквідності банку [31].

Халатур С.М. та Пістуніна М.Г. вважають, що активи банку утворюються в результаті проведення активних операцій, тобто розміщення власних і залучених коштів з метою одержання доходу, підтримки ліквідності і забезпечення функціонування банку [32].

Активи банку - це економічна основа його діяльності. У бухгалтерському обліку та у фінансовому сенсі активи - це ресурси, які контролюються банком на основі попередніх подій, і з яких очікуються майбутні економічні переваги. Відповідно до міжнародних ступенів (МСФЗ), активи визнані, якщо банк має право отримувати

відповідні послуги, а їх вартість буде оцінена. Активи включають готівку, кредитні портфелі, цінні папери, інвестиції, матеріальні та нематеріальні активи, зароблений дохід тощо [22].

Важливість активів ґрунтується на їх здатності:

- відображати масштаби діяльності банку, структуру банківських продуктів та його потенціал на фінансовому ринку;
- є чутливими до впливу численних ризиків, що можуть вплинути на фінансовий результат діяльності банку;
- виконують функції у забезпеченні ліквідності, платоспроможності та прибутковості при визначенні надійності банку.

Від того, наскільки узгоджені активи та пасиви банку за сумами й строками, залежить, який рівень валютного і процентного ризику він нестиме. Це також впливає на те, наскільки банк забезпечений капіталом і який кредитний ризик готовий взяти на себе.

Відповідно до Українських стандартів бухгалтерського обліку та регуляторних документів Національного банку України (НБУ), активи банків класифікуються за ліквідністю, рентабельністю та ступенем ризику.

Структура активів – це співвідношення між різними типами активів, які визначають фінансову стабільність банку. Формування активного банківського портфеля повинно базуватися на принципах прибутковості, безпеки та ліквідності. Оптимальне поєднання цих принципів дозволяє банку підтримувати стабільну прибутковість і в той же час забезпечити виконання зобов'язань щодо замовника [10].

У практиці комерційних банків є дві ключові групи активів: дохідні та недохідні. Дохідні активи – це ресурси, які безпосередньо отримують доходи, а саме, кредити, придбані цінні папери, депозити інших банків. До недохідних активів відносяться грошові коштами в кореспондентських розрахунках, готівка, основні засоби тощо. Успішне управління активами включає підтримку доходу на рівні, з яким можна отримати прибуток без шкоди ліквідності [10].

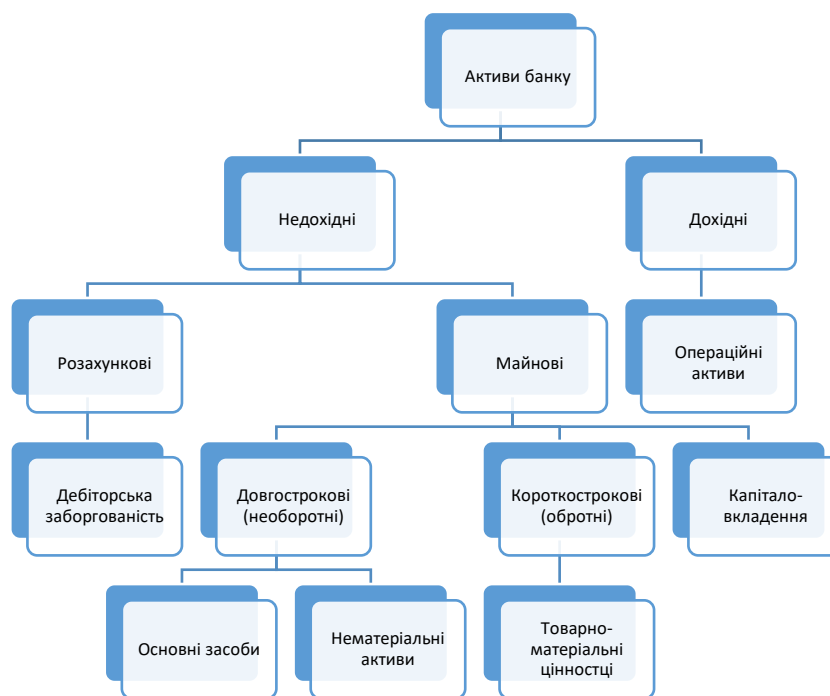

Рисунок 1.1 - Класифікація активів банку за дохідністю

Джерело: [33]

Важливо визначити, яку частку від загального обсягу активів займають дохідні і недохідні активи. У міжнародній практиці вважається, що дохідні активи мають складати не менше 93%. Якщо ж частка недохідних активів перевищує 7%, це може негативно вплинути на фінансовий стан банку і навіть призвести до банкрутства. В українських реаліях цей показник зазвичай становить близько 70–80%, що відображає рівень ефективності використання ресурсів банку. При цьому слід пам'ятати, що збільшення частки працюючих активів не повинно відбуватися за рахунок зменшення ліквідних активів.

Роль активів у діяльності банку є багатофункціональною.

По-перше, це інструмент для впровадження кредитної політики: банки надають позики з урахуванням обсягу та якості активів.

По-друге, активи – це джерело прибутку, що залежить від ефективності банку.

По-третє, активи є основою для забезпечення рішення та дотримання стандартів ліквідності. Зокрема, слід звернути увагу на адаптацію структури активів до кризових умов [10].

Одними із ключових проблем для банківської системи України стало збереження фінансової стабільності в умовах війни, що безпосередньо вплинуло на структуру активів банків. За даними Національного банку України, у 2022–2023 роках зросла частка активів, спрямованих на забезпечення ліквідності, зокрема за рахунок вкладень у державні цінні папери та резервів на покриття кредитних ризиків [1].

Дослідження Федеральної корпорації зі страхування депозитів США (FDIC) засвідчують, що стабільна та збалансована структура активів є необхідною передумовою формування інституційної довіри до банківської системи, особливо в періоди кризових явищ або уповільнення економічного зростання [2].

Особливо актуальним воно у контексті української банківської системи, яка перебуває в умовах тривалої військово-політичної нестабільності та змушена реагувати на виклики швидкозмінного макроекономічного середовища, зокрема, шляхом перерозподілу активів на користь високоліквідних інструментів. Такий підхід відповідає концепції «периметру ліквідності», яка означає, що банк підтримує достатній обсяг активів, які можуть бути швидко і без значних втрат конвертовані в грошові кошти. В умовах зростання геополітичних ризиків та обмеженого доступу до зовнішніх ринків капіталу ця стратегія не лише забезпечує безперервність банківських операцій, але й зберігає довіру клієнтів, інвесторів та регуляторів [5].

Крім того, адаптація структури активів до динамічної макроекономічної ситуації є свідченням професіоналізму, компетентності менеджменту банку та його здатності до стратегічного планування. Відповідно до принципів активного управління балансом, комерційні банки повинні дотримуватися принципу динамічної гнучкості, що дозволяє їм забезпечувати як поточну платоспроможність, так і довгострокову прибутковість [26].

У сучасних умовах ефективне управління активами передбачає гнучкість та готовність до швидкого реагування. Банки повинні враховувати зміну валютного курсу, процентних ставок, регуляторних вимог та поведінку позичальників. При цьому важливо не допустити надмірної концентрації активів в окремих галузях або типах активів.

Цифровізація банківської діяльності висуває нові вимоги до управління активами. У звіті Міжнародного валютного фонду (IMF, 2023) підкреслюється, що використання штучного інтелекту, алгоритмів прогнозування та big data-аналітики дозволяє банкам підвищити точність оцінки вартості активів, здійснювати ефективне планування та своєчасно виявляти ризики [3]. Такі інструменти, як прогнозне моделювання платоспроможності, системи раннього попередження про дефолти, аналітика поведінки клієнтів, трансформують класичні підходи до формування та управління активами.

Таким чином, активи банку є не лише засобом обліку, а й основним інструментом реалізації його стратегії. Якість, структура та ліквідність активів безпосередньо впливають на фінансову стабільність установи, її здатність протистояти кризам та зберігати довіру клієнтів. В умовах постійних викликів українські банки повинні поєднувати консервативний підхід до збереження капіталу з інноваційними інструментами управління активами, орієнтуючись на довгострокову стійкість та цифрову ефективність [6].

У контексті сучасних трендів, дедалі більшого значення набуває застосування принципів ESG (екологічного, соціального та управлінського управління) до формування банківських активів. У багатьох країнах банки починають враховувати не лише економічну доцільність активів, але й їхній вплив на сталий розвиток [7]. Це передбачає відмову від інвестицій у екологічно шкідливі або соціально неприйнятні проєкти. Такий підхід знаходить відображення і в Україні, зокрема в політиках державних банків та нормативних документах НБУ щодо екологічної оцінки проєктів.

Роль міжнародних стандартів банківської діяльності, таких як Базельські угоди (I, II, III), які встановлюють вимоги до достатності капіталу, ліквідності та ризик-менеджменту. Вони прямо впливають на структуру активів банку, оскільки змушують банки обирати менш ризикові, але й менш дохідні інструменти, з метою збереження стабільності системи загалом [15].

Іншим важливим аспектом є вплив монетарної політики на структуру активів банків. Регулювання процентних ставок, валютна інтервенція та операції з рефінансування мають безпосередній вплив на прибутковість та привабливість певних активів [26]. У період високої облікової ставки банки змінюють фокус з довгострокових кредитів на короткострокові активи, що менше схильні до ризику зміни вартості внаслідок інфляції.

Крім того, у посткризовий період посилився нагляд НБУ за якістю активів, включаючи запровадження вимог до класифікації активів за ступенем ризику, формування резервів, проведення стрес-тестів оцінки якості активів. Це забезпечує прозорість та об'єктивність оцінки ризикованості активів та впливає на політику банків щодо розміщення коштів.

Варто також враховувати фактори, які суттєво впливають на формування та зміну структури активів банку. Згідно з дослідженнями Мороза Н. та Червінської О. [4], серед основних детермінантів виділяють рівень макроекономічної стабільності, інфляційні очікування, процентну політику центрального банку, кон'юнктуру фінансових ринків, регуляторні обмеження та внутрішню стратегію самого банку.

Як зазначено у звітах FDIC [2], міжнародна практика підтверджує критичну залежність структури активів від очікуваних економічних умов, тенденцій змін у вартості капіталу та поведінкових моделей клієнтів.

В українських умовах додатковими чинниками стають військово-політичні ризики, нестабільність курсу національної валюти, обмеження доступу до зовнішніх ринків капіталу [1].

В аналізі активів банку слід відокремлювати фактори зовнішнього і внутрішнього впливу на їх формування (рис. 1.2).

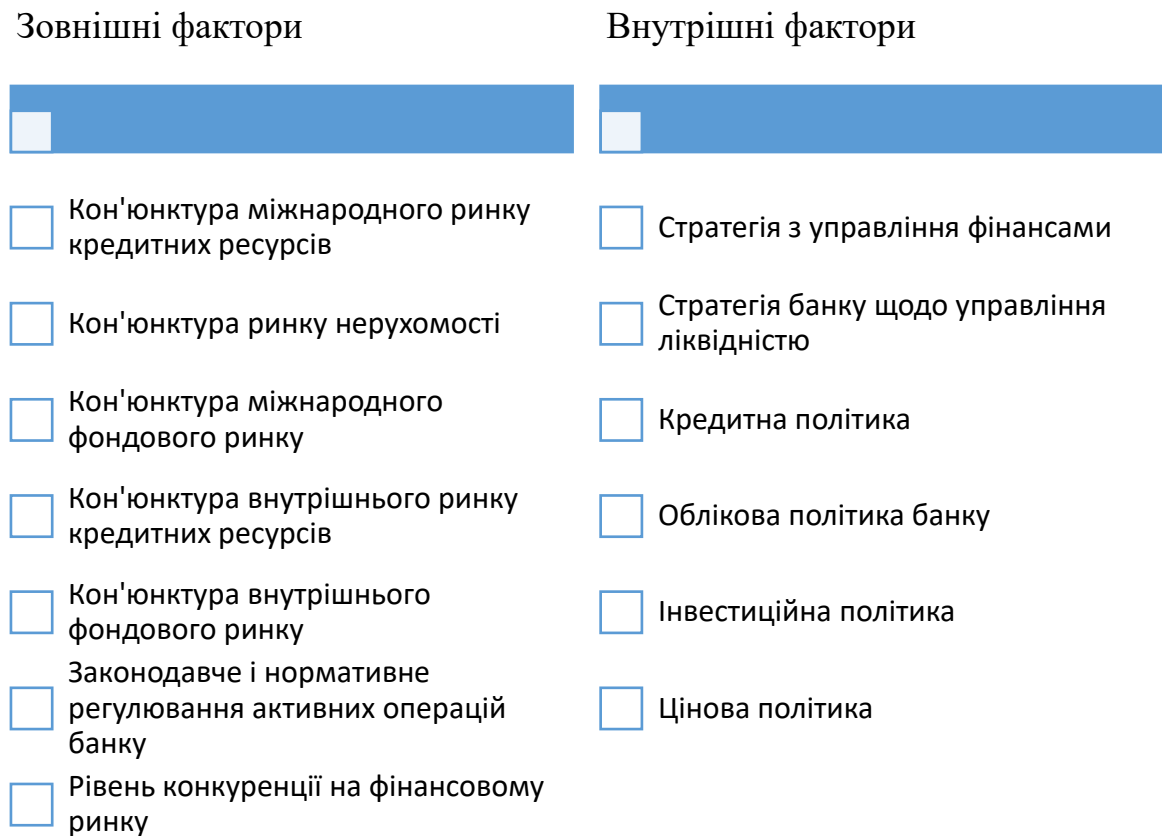

Рисунок 1.2 – Фактори впливу на формування активів банку

Джерело: [10]

Зовнішні фактори впливу пов'язані зі станом фінансових ринків і ринку нерухомості, регулюванням державою активних операцій банків, рівнем конкуренції на фінансовому ринку.

До внутрішніх факторів належать стратегії банку з управління фінансами та ліквідністю, політики банку з управління активами – кредитна, інвестиційна, цінова політика.

Активи відрізняються за ступенем ризику і дохідності залежно від стратегії банку з управління фінансами. При дотриманні банком стратегії максимізації

прибутку склад активів включатиме більш ризикові активи, ніж при стратегії мінімізації ризику, відповідно, дохідність буде вищою.

Стратегія з управління ліквідністю буде впливати на вибір джерел підтримання ліквідності банку. При обранні стратегії з управління ліквідністю через активи через їх частка, що вкладена у високоліквідні активи, буде більшою, ніж при управлінні ліквідністю через пасиви.

Кредитна та інвестиційна політика через визначення пріоритетних напрямів і обмежень окремих кредитно-інвестиційних вкладень впливають на склад дохідних активів банку.

Облікова політика визначає методи оцінювання вкладень в активи, а цінова політика банку впливає на дохідність його активів.

1.2 Класифікація активів банку та їх характеристика

Активи банку є однією з найважливіших складових його фінансової діяльності. Вони відображають ресурси, якими володіє банк для виконання своїх зобов'язань перед клієнтами та забезпечення прибутковості. Класифікація активів банку допомагає зрозуміти, як банк управляє своїми ресурсами, а також дозволяє оцінити рівень ризику та ефективність використання активів.

Аналіз активів банку з точки зору ризиків передбачає перевірку, наскільки окремі активи є ризикованими та чи достатньо сформованих резервів для можливого покриття втрат. Зокрема, проводиться розрахунок коефіцієнта ризиковості активів — для цього активи, скориговані з урахуванням ризику, порівнюють із загальним обсягом активів банку. Цей показник дозволяє оцінити, яка частка активів має підвищений ризик і, відповідно, наскільки ризикованою є фінансова політика банку.

Якщо значення цього коефіцієнта зростає, це може свідчити про погіршення структури активів з точки зору ризиковості.

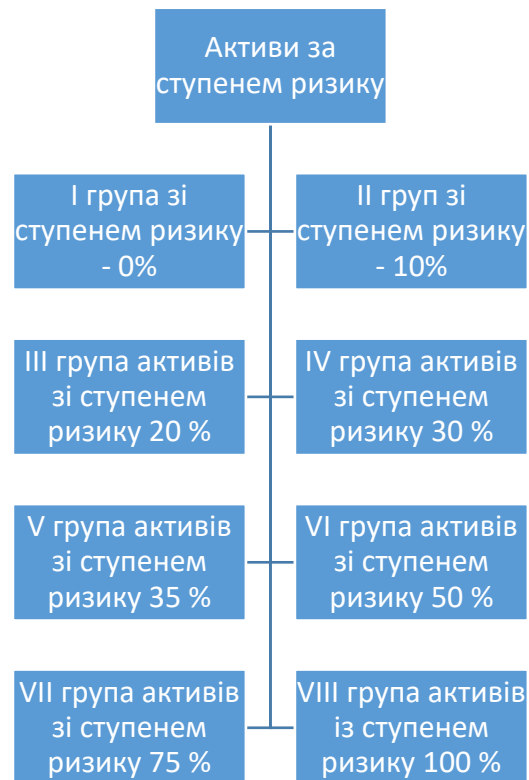

Рисунок 1.3 - Класифікація активів за ступенем ризику

Джерело: складено автором [34]

В таблиці 1.3. додаток В представлена детальна класифікацію активів банку.

Класифікація активів банку відповідно до структури фінансової звітності є фундаментальним інструментом аналізу, що дозволяє ідентифікувати функціональне призначення, рівень ліквідності та часову доступність банківських ресурсів. Згідно з міжнародними та національними стандартами фінансової звітності, активи поділяються на поточні (оборотні) та необоротні (непоточні) залежно від терміну їх використання та можливості конвертації у грошові кошти [2], [3].

Поточні активи охоплюють ресурси, що можуть бути реалізовані або використані протягом одного операційного циклу або 12 місяців. До них належать

високоліквідні активи, які визначають операційну ліквідність банку та його здатність своєчасно виконувати зобов'язання перед клієнтами і контрагентами.

Однією з ключових груп поточних активів є готівкові кошти та кошти на кореспондентських рахунках, включаючи залишки в НБУ. Вони класифікуються як активи HQLA I рівня згідно з вимогами Базель III, оскільки характеризуються найвищою ліквідністю та найнижчим ризиком втрати вартості [2]. До них також належать обов'язкові резерви, що розміщуються в центральному банку з метою підтримки стабільності банківської системи [3].

Наступною важливою складовою є кредитний портфель, тобто кредити, надані фізичним і юридичним особам, які в межах короткострокового періоду формують дохідну частину активів. Відповідно до термінів їхнього погашення, такі кредити класифікуються як поточні або середньоліквідні активи (іноді HQLA IIА рівня), що мають помірний ризик і потребують обережного обліку [2], [4].

Інвестиції в короткострокові фінансові інструменти, зокрема державні облігації, цінні папери державних підприємств, акції з високою ліквідністю — це активи, що можуть бути реалізовані на вторинному ринку протягом року. Вони зазвичай відносяться до HQLA IIВ або до інших ліквідних активів відповідно до класифікаційного підходу Базель III [2].

До поточних активів також включаються дебіторська заборгованість та інші короткострокові активи, такі як нараховані доходи, передплати, аванси. Їхня своєчасна реалізація або погашення є критично важливою умовою дотримання нормативів ліквідності [4].

У свою чергу, необоротні активи — це ресурси, що призначені для тривалого використання, переважно понад один рік. Вони мають ключове значення для довгострокової фінансової стійкості банку [3], [5]. Серед них виділяють:

1. Основні засоби — матеріальні активи, що використовуються у банківській інфраструктурі (офісні приміщення, ІТ-обладнання, транспортні засоби).

2. Нематеріальні активи — інтелектуальна власність (ліцензії, програмне забезпечення, гудвіл), яка забезпечує технологічну конкурентоспроможність.
3. Інвестиції в довгострокові фінансові інструменти, які банк не планує реалізовувати протягом року (наприклад, облігації з погашенням понад 12 місяців).
4. Інші необоротні активи, зокрема довгострокова дебіторська заборгованість або фінансові інструменти, що не підлягають короткостроковій реалізації.

Такий поділ активів дозволяє оцінити структуру банківського балансу, ступінь його гнучкості в умовах ринкових змін та потенціал забезпечення довготривалих інвестиційних програм. У поєднанні з класифікацією за рівнями ліквідності (HQLA I, II), цей підхід забезпечує комплексну оцінку як оперативного фінансового стану, так і стратегічної стійкості банку.

Активи банку розглядають відповідно до форм існування за якими вони поділяються на матеріальні, нематеріальні та фінансові. Структура активів представлена на рис. 1.4.

Матеріальні активи	Нематеріальні активи	Фінансові активи
• Приміщення • Офісне обладнання • Рухоме майно • Інші	• Авторські та суміжні з ними права • Право на знаки для товарів і послуг • Право користування майном • Гудвіл та ін	• Грошові кошти та їх еквіваленти • Кредити та аванси клієнтам • Інвестиції в цінні папери • Похідні фінансові інструменти • Інші фінансові активи

Рисунок 1.4 - Класифікація активів банку за формами існування

Джерело: [10]

Фінансові активи існують у вигляді юридичного права банку на отримання певної грошової суми чи іншого фінансового активу від підприємства або фізичної особи. Фінансові активи – це група активів банку у формі грошових коштів або фінансових інструментів, які є у розпорядженні банку.

Також, сучасне управління активами банку все більше орієнтується на інтеграцію технологічних інновацій та принципів ESG (екологічного, соціального та управлінського впливу).

По-перше, цифровізація банківської діяльності стимулює появу нових типів активів, таких як платформи для цифрових платежів, інтелектуальні системи управління ризиками, а також інвестиції в кібербезпеку. Ці активи, хоч і можуть бути класифіковані як нематеріальні, здобувають особливе значення для підвищення ефективності та стійкості банківської діяльності у цифрову епоху [6].

По-друге, інститути фінансового сектору дедалі активніше застосовують принципи ESG-інвестування, що впливає на структуру портфеля активів. Відтак, зростає частка активів, які оцінюються не лише за фінансовими показниками, а й за впливом на навколишнє середовище та соціальну відповідальність. Це можуть бути «зелені» облігації, кредити для проектів з відновлюваної енергетики, а також інвестиції у сталий розвиток, які підвищують репутаційний капітал банку та знижують довгострокові ризики [7].

Також важливо враховувати динамічне регулювання, зокрема вимоги Базель IV, що доповнюють стандарти ліквідності і ризиковості активів, підвищуючи значення якісного управління активами через більш суворі норми капіталізації та стрес-тестування портфеля [8].

Таким чином, класифікація активів банку у сучасних умовах має враховувати не лише традиційні параметри ліквідності та ризику, а й технологічний розвиток, екологічні і соціальні чинники, а також нові нормативні вимоги. Це дозволяє більш комплексно оцінювати стійкість і перспективність фінансової діяльності банку.

Особливої уваги заслуговує аналіз динаміки окремих категорій активів, що дає змогу визначити тенденції зміни їхньої структури у часі. Наприклад, збільшення частки високоліквідних активів у структурі може свідчити про консервативну політику банку щодо управління ліквідністю та зменшення ризиків, тоді як зростання частки довгострокових або проблемних активів може сигналізувати про підвищення ризиків або зміну стратегії інвестування.[22]

Важливим аспектом є також оцінка якості кредитного портфеля, що становить основу активів більшості банків. Аналіз прострочених та проблемних кредитів (NPL) дозволяє виявити потенційні загрози для фінансової стабільності банку і вчасно коригувати кредитну політику [23]. Збільшення частки NPL свідчить про погіршення якості активів та підвищений кредитний ризик, що потребує посилення контролю за процесами оцінки та реструктуризації боргів [24].

Крім того, сучасні банківські структури активно застосовують підходи сегментації активів за сферами економіки та клієнтськими групами, що дозволяє точніше управляти ризиками, пов'язаними з галузевою концентрацією [25]. Це також дає змогу враховувати вплив макроекономічних змін на окремі сегменти портфеля, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності [26].

В аспекті управління структурою активів банк орієнтується на збалансування ліквідності та доходності, прагнучи до оптимізації портфеля з урахуванням нормативних вимог (зокрема, нормативів ліквідності та капіталізації, встановлених Національним банком України та Базелем III/IV) [27]. Застосування сучасних методів ризик-менеджменту, у тому числі моделей стрес-тестування, дозволяє моделювати вплив різних сценаріїв на структуру активів і приймати превентивні заходи для підтримання фінансової стійкості [28].

Останнім часом також помітна тенденція до цифровізації банківських активів, зокрема зростання ролі нематеріальних активів, таких як програмне забезпечення, системи штучного інтелекту для оцінки ризиків, а також платформи для цифрових

платежів. Це змінює традиційний баланс активів, вимагаючи від банків нових підходів до їх оцінки, управління та звітності [29].

Врахування цих факторів у комплексному аналізі активів дозволяє не лише оцінити поточний стан банку, а й спрогнозувати його розвиток у найближчій перспективі, що є ключовим завданням при аналізі динаміки та структури банку [30].

1.3 Методи аналізу структури та динаміки активів

Аналіз структури та динаміки активів є ключовим елементом у системі управління банківськими ресурсами, що дозволяє оцінити ефективність розподілу капіталу, рівень ліквідності, ризиковість та прибутковість банку. Для цього використовують комплекс методів, які можна поділити на кількісні та якісні, а також методи прогнозування.

Структурний аналіз передбачає визначення питомої ваги кожної категорії активів у загальному обсязі банківських ресурсів. Цей підхід дає змогу оцінити збалансованість банківського портфеля, ідентифікувати домінуючі активи, а також співвідношення між високоліквідними та довгостроковими інвестиціями.

Для розрахунку структурних показників використовують формулу:

$$S_i = \frac{A_i}{A_{\text{заг}}} * 100\%,$$

де S_i — частка виду активів i у загальних активах;

A_i — обсяг активів виду i ;

$A_{\text{заг}}$ — загальний обсяг активів банку [9].

Цей показник дає змогу оцінити структуру активів у розрізі основних груп, таких як кредитний портфель, цінні папери, готівкові кошти, фінансові інвестиції, необоротні активи тощо. Наприклад, надмірна концентрація у кредитах з високим

ризиком може збільшити вразливість банку до неплатежів клієнтів, тоді як надмірна частка ліквідних коштів може знизити прибутковість.

У сучасній банківській практиці структура активів відображає ступінь відповідності стратегії управління капіталом вимогам ринку, нормативного регулювання та внутрішньої політики банку [10].

Динамічний аналіз дозволяє відстежити зміни обсягу та структури активів протягом декількох періодів. Абсолютні та відносні зміни розраховують за формулами:

Абсолютне зміщення:

$$\Delta A = A_t - A_{t-1}$$

Темп зростання:

$$T = \frac{A_t}{A_{t-1}} * 100\%,$$

де A_t – обсяг активів у поточному періоді,

A_{t-1} – в попередньому [11].

Окрім загального обсягу, розраховуються темпи приросту для окремих груп активів (кредити, інвестиції, готівка), що дозволяє виявити, які сегменти зростають швидше чи повільніше. Це є важливим для прогнозування розвитку банку і прийняття управлінських рішень [12].

Горизонтальний аналіз полягає у порівнянні фінансових показників за кілька періодів для виявлення трендів і закономірностей змін. Наприклад, зростання частки кредитів у структурі активів за останні роки може свідчити про активізацію кредитної політики банку, але при цьому важливо проаналізувати якість таких кредитів.

Вертикальний аналіз – це аналіз структури активів у межах одного звітного періоду, що дозволяє оцінити, які групи активів переважають у портфелі банку, і

наскільки ефективно розподілені ресурси. Часто ці два види аналізу застосовують комплексно, щоб отримати повну картину фінансового стану [13].

Факторний аналіз дозволяє визначити основні причини зміни обсягів і структури активів. Серед ключових факторів — макроекономічні умови, нормативні обмеження, внутрішня політика банку, поведінка клієнтів тощо.

Метод ланцюгових підстановок дозволяє оцінити вплив кожного фактора окремо шляхом покрокового введення змін у розрахунки. Метод абсолютних різниць і коефіцієнтів росту дає змогу оцінити загальний і частковий внесок факторів у зміну активів [14].

Результати факторного аналізу є основою для розробки рекомендацій щодо оптимізації структури активів і підвищення ефективності управління ними.

Ліквідність активів – здатність швидко перетворитися на готівку без значних втрат у вартості — є однією з найважливіших характеристик банківських ресурсів. Для оцінки ліквідності використовують нормативи, встановлені Базелем III, а саме:

Liquidity Coverage Ratio (LCR) — коефіцієнт покриття ліквідністю, що вимірює, чи достатньо у банку високоякісних ліквідних активів для покриття чистого відтоку коштів протягом 30 днів;

Net Stable Funding Ratio (NSFR) — коефіцієнт стабільного фінансування, який показує, наскільки стабільне джерело фінансування банку щодо строковості активів [15].

Ці нормативи є обов'язковими для банків у більшості країн і допомагають забезпечити стійкість банківської системи навіть в умовах криз.

Також досліджується якість активів за допомогою показників частки проблемних кредитів (NPL) та рівня резервів під знецінення [16].

Метод оцінювання за балансовою вартістю зазвичай використовують для аналізу активів банку загалом або його окремих підрозділів. Його суть полягає в тому, щоб простежити, як змінюється обсяг і структура активів, а також оцінити прибутковість окремих напрямів діяльності. Але цей підхід не дуже підходить для

ситуацій, коли економіка переживає кризу. У такі періоди ринкова вартість кредитів, цінних паперів чи дебіторської заборгованості може суттєво коливатися, тому балансна вартість вже не дає точного уявлення про реальний стан активів. Як наслідок, оцінка фінансової стійкості банку може бути викривлена — активи виглядають дорожчими, ніж є насправді.

Оцінка активів за ринковою вартістю вважається більш доречною, особливо під час економічної нестабільності, оскільки дозволяє точніше відобразити реальний вплив активів на фінансову стійкість банку. Цей підхід забезпечує гнучкішу та більш обґрунтовану оцінку активів. Проте він вимагає значно більше ресурсів і може викликати суперечності, бо різні банки можуть застосовувати відмінні підходи до визначення вартості й знецінення активів. Через це результати оцінки можуть бути нерівномірними по сектору. Такий метод можна вважати ефективним лише за умови уніфікації підходів до оцінювання вартості різних типів активів. У межах цього методу також аналізується, як змінювалася вартість активів у часі, що саме вплинуло на ці зміни, та оцінюються інші кількісні характеристики. Це дозволяє зрозуміти, чому знизилась якість чи відбулась втрата вартості.

Метод регламентацій передбачає аналіз активів з урахуванням вказівок банківських регуляторів. Йдеться, головним чином, про дотримання обмежень щодо кредитних і інвестиційних операцій, а також пов'язаних із ними ризиків. Його застосовують для перевірки якості активів та відповідності законодавчим нормам.

Експертна оцінка базується на використанні як кількісних, так і якісних параметрів, що характеризують активи банку. У цьому підході проводять глибокий факторний аналіз, який вимагає фахових знань і досвіду з боку аналітиків, оскільки є досить складним і багаторівневим. Для більш глибокого і точного аналізу структури та динаміки активів застосовують сучасні статистичні методи:

1. кореляційний аналіз для виявлення взаємозв'язку між різними групами активів;

2. регресійний аналіз для моделювання впливу зовнішніх і внутрішніх факторів;
3. аналіз часових рядів для прогнозування змін;
4. кластерний аналіз для групування активів за спільними ознаками [17].

Великого значення набули інформаційні технології. Банки використовують спеціалізовані програмні продукти (SAP Banking, Oracle Financial Services, SAS Risk Management), які автоматизують збір, обробку та аналіз даних, що значно підвищує швидкість і точність оцінок [18]. Застосування алгоритмів машинного навчання дає змогу прогнозувати майбутні зміни в активах і оптимізувати структуру портфеля з урахуванням ризиків та доходності.

Великого значення у сучасному банківському секторі набуває не лише аналіз фінансових показників, а й комплексне вивчення динаміки змін у структурі банку. Динаміка активів і пасивів відображає не лише стан фінансового здоров'я банку, але й його адаптивність до змін зовнішнього ринкового середовища. Аналіз структури банку допомагає визначити основні джерела доходів, рівень ліквідності, а також ризики, пов'язані з концентрацією ресурсів у певних сегментах.

Для глибшого розуміння тенденцій у розвитку банку важливо розглядати показники за кількома напрямками: розподіл активів за типами (кредитні операції, інвестиції, готівка), структуру пасивів (депозити фізичних і юридичних осіб, залучені кошти), а також співвідношення власного і залученого капіталу. Аналіз цих аспектів у динаміці дозволяє виявити як позитивні зрушення, так і потенційні загрози, що можуть вплинути на стабільність діяльності банку.

Крім того, важливо враховувати вплив макроекономічних факторів та регуляторних змін на структуру і динаміку банку. Зміни в законодавстві, процентних ставках і валютному курсі можуть спричиняти суттєві коливання в портфелі активів і пасивів. Відповідна адаптація банківських стратегій під впливом цих змін є запорукою довготривалої фінансової стійкості.

Отже, систематичний аналіз динаміки та структури банку дозволяє оцінити його ефективність, зокрема здатність швидко реагувати на виклики ринку та забезпечувати сталий розвиток. Це особливо важливо в сучасних умовах, коли банківська сфера зазнає значних трансформацій під впливом цифровізації, конкуренції та змін у поведінці клієнтів.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ДИНАМІКИ АКТИВІВ НА ПРИКЛАДІ БАНКУ «ПУМБ»

2.1. Аналіз динаміки та структури активів банку

АТ «Перший Український Міжнародний Банк» (ПУМБ) засновано в листопаді 1991 року, а офіційно зареєстровано Національним банком України в грудні того ж року. ПУМБ – універсальний банк, що здійснює широкий спектр послуг та операцій, задовольняючи потреби юридичних та фізичних осіб на усій території країни. У 2024 році клієнтська база банку складала 142 тис юридичних осіб та 1,856 млн фізичних осіб. Відповідно до визначених НБУ критеріїв розподілу банків на групи: - за правом власності ПУМБ відноситься до групи банків з приватним капіталом; - з погляду системної важливості Національний банк України включив банк до переліку системно важливих банків. Один з найбільших банків країни входить до ТОП-10 вітчизняних банків за такими фінансовими показниками, як обсяг активів, власного капіталу, кредитного портфелю та ін.

ПУМБ має велику мережу відділень, на 01.01.2025 р. вона складала 223 відділення. Тимчасово призупинили свою діяльність на окупованих територіях 43 відділення. В той же час, банк активно впроваджує нові технології та підходи в свою діяльність. Мобільний додаток банку та Інтернет-банкінг «ПУМБ Online» визнавалися одними з найкращих, зокрема в 2024 році банк отримав номінацію «Найкращий онлайн банкінг».

Аналіз активів АТ «ПУМБ» має важливе значення, оскільки формує інформаційну базу для прийняття ефективних управлінських рішень щодо їх використання та підвищення дохідності банку. Аналіз динаміки активів банку

показав, що протягом 2021-2024 років відбулося зростання загального обсягу активів на 81,93 млрд. грн, або на 78,29% (табл. 2.1). Такий приріст свідчить про активну стратегію розширення операційної діяльності банку, підкріплену зростанням основних видів активів.

Таблиця 2.1 – Динаміка обсягів активів АТ «ПУМБ» за період 2021-2024 рр.

Статті активів	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2024/2021	
	тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	Темп приросту, %
Грошові кошти та їх еквіваленти	21326213	46455869	33747952	59202081	37 875 868	177,60
Кредити та аванси банкам	2802502	3 490 916	4213505	5435023	2 632 531	93,93
Інвестиції в цінні папери	23142132	12586771	58155525	49901420	26 759 288	115,63
Кредити та аванси клієнтам	53086793	43770237	52058047	66920439	13 833 646	26,06
Похідні фінансові активи	-	-	8510	-	-	-
Поточні податкові активи	10 814	32 962	-	-	-10 814	-
Інші фінансові активи	1 625 557	2 419 697	2 611 752	1 979 208	353 651	21,76
Інші нефінансові активи	281 383	330 806	273 802	286 232	4 849	1,72
Основні засоби	1 698 168	1 710 376	1 652 243	2 142 633	444 465	26,17
Інвестиційна нерухомість	62 099	59 168	59 168	68 231	6 132	9,87
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	255846	654 811	320 312	395 582	139 736	54,62
Активи з правами користування	344 117	259 282	234 030	251 717	-92 400	-26,85
Відстрочені податкові активи	13 200	203 325	-	-	-13 200	-
Загальна сума активів	104648824	111 974 220	153334846	186582566	81 933 742	78,29

Джерело: розраховано автором [35]

Найсуттєвіше зростання активів банку відбулося за рахунок зростання ряду таких статей. «Грошові кошти та їх еквіваленти» збільшилися на 37,88 млрд грн, або

на 177,60%, а «Інвестиції в цінні папери» на 26,76 млрд грн, або на 115,63%. Позитивно вплинуло зростання «Кредити та аванси клієнтам» на 13,83 млрд грн, або на 26,06% та «Кредити та аванси банкам» на 2,63 млрд, або на 93,93%. Інші статті активів банку мали менш істотний вплив.

Проведений аналіз динаміки дозволяє оцінити зміну основних складових активів банку.

Упродовж досліджуваного періоду найвищий темп приросту продемонстрували «Грошові кошти та їх еквіваленти» - 177,60%. Проте і значні коливання спостерігаються у цій статті, яка у 2022 році зросла більш ніж удвічі (+117,83%), ймовірно, у відповідь на потребу в підвищенні ліквідності на тлі зовнішніх викликів, зокрема повномасштабної війни. Проте у 2023 році обсяг цієї статті зменшився на 27,35%, що свідчить про переорієнтацію банку на більш дохідні інструменти або зменшення клієнтських надходжень. У 2024 році знову відбувається зростання обсягів статті на 75,42%. Це означає, що відбулось значне підвищення ліквідності банку, активізацію вкладень клієнтів або накопичення ресурсів для подальших інвестицій та кредитування

Значні коливання показали і «Інвестиції в цінні папери». У 2023 році зростання обсягів цих активів мало найвищі темпи приросту серед інших активів банку - на 362,04% порівняно з 2022 роком. Це наслідок активного інвестування в державні або корпоративні облігації з метою забезпечення дохідності та зниження ризику кредитного портфеля. Водночас у 2024 році обсяг інвестицій у цінні папери дещо зменшився (-14,19%), що пояснюється переорієнтацією банку з пасивного інвестування у папери на активне кредитування клієнтів, що є типовим для фази економічного пожвавлення.

«Кредити та аванси банкам» і «Кредити та аванси клієнтам» демонструють зростання за чотири роки на 93,93% та 26,06% відповідно. Це свідчить про пожвавлення кредитної активності банку.

У сегменті кредитування клієнтів у 2022 році спостерігалось скорочення на 17,55% - наслідок підвищеного кредитного ризику та зниження ділової активності. Водночас у 2023 році ця тенденція змінилася — обсяг кредитного портфеля зріс на 18,93%, що свідчить про поступове відновлення кредитування. У 2024 році дана тенденція ще посилилася, обсяг кредитів та авансів клієнтам суттєво зріс — на 26,06%. Така динаміка через активне кредитування з боку банку, що, у свою чергу, вказує на відновлення попиту з боку бізнесу та населення.

Продовжило зростати і кредитування міжбанківського сегмента: кредити та аванси банкам зросли на 28,99%, це пов'язано з розширенням короткострокового міжбанківського фінансування.

Позитивною є тенденція зростання інших фінансових активів на 21,76% (+48,87% у 2022 році, +7,93% у 2023 році), що свідчить про розширення діяльності банку в сферах, пов'язаних з розрахунково-касовим обслуговуванням, банківськими продуктами та комісійним доходом. У 2024 році відмічається скорочення інших фінансових активів на 24,22%.

Зниження активів з правом користування, відстрочених податкових активів і нематеріальних активів у 2023 році свідчить про консервативну політику банку в частині довгострокових інвестицій та оптимізації балансу.

Невелике зниження спостерігалось у 2024 році в статті активи з правами користування - скоротилися на 26,86%. Натомість інші нефінансові активи зросли на 4,54% через зростання витрат, пов'язаних з експлуатаційною діяльністю (збільшення запасів, витрат майбутніх періодів).

Зниження відстрочених податкових активів до нуля вказує на зміну податкової політики або повне використання наявного податкового активу, що потребує додаткового аналізу в контексті податкового навантаження.

У цілому, аналіз динаміки активів АТ «ПУМБ» демонструє адаптивність банку до умов нестабільного макроекономічного середовища, здатність до стратегічного перерозподілу активів, а також орієнтацію на ліквідність та прибутковість. У 2024

році АТ «ПУМБ» продовжив розвивати активні банківські операції, зокрема кредитування, що разом зі зростанням ліквідності свідчить про позитивну динаміку в діяльності установи та зростання її ринкових позицій. Такі трансформації у структурі активів свідчать про гнучку фінансову політику, що відповідає актуальним викликам ринку.

Порівняємо темпи приросту загального обсягу активів АТ «ПУМБ» з темпами приросту активів банківської системи України (рис. 2.1).

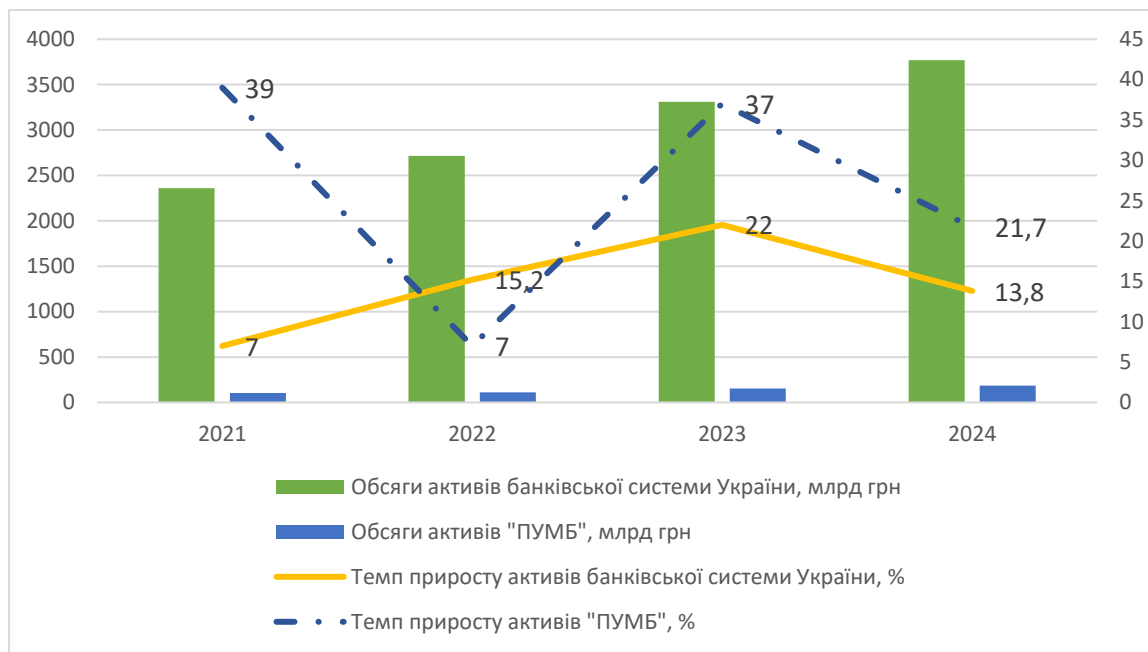

Рисунок 2.1 – Динаміка активів АТ «ПУМБ» та банківської системи України за період 2021-2024 роки

Джерело: розраховано автором [12, 35]

Протягом 2020-2024 рр. обсяги активів банківської системи країни зростали щороку. У 2024 році вони збільшилися у порівнянні з 2021 роком на 1 410, 08 млрд грн, або на 59,79%. Темп приросту активів банківської системи стабільно зростає з 7 % у 2021 р. до 22% у 2023 р., проте у 2024 р. відбувається його уповільнення до 13,8%.

Темп приросту активів АТ «ПУМБ» показує нестабільну динаміку, хоча обсяги активів банку також зростають щорічно. У 2022 році через вплив повномасштабного вторгнення темп приросту активів банку суттєво знизився до 7%. Однак, вже у

наступному 2023 році відбулося його зростання майже на довоєнний рівень до 37%. У 2024 році знову відбувається уповільнення темпів приросту активів банку до 21,7%.

Відмітимо, що у 2023 та 2024 роках темп приросту АТ «ПУМБ» перевищував темп приросту активів банківської системи. Ефективна стратегія розвитку банку призвела до розширення масштабів діяльності банку, посилення його присутності на ринку, збільшення ринкової частки активів банку з 4,44% у 2021 р. до 4,95% у 2024 р.

Аналіз структури активів АТ «ПУМБ» за період 2021–2024 років свідчить про суттєві зміни питомої ваги видів активів, що відображає стратегічні пріоритети банку та реакцію на зовнішні економічні умови (табл. 2.2). Визначимо тенденції, що склалися за період аналізу.

У 2021 році основним напрямом вкладання активів банку були Кредити та аванси клієнтам, оскільки на них припадала найбільша частка активів банку – 50,73%. Однак, у 2022 році через зростання ризиків неповернення позик внаслідок повномасштабного вторгнення та падіння попиту на кредити кредитний портфель клієнтів показав зменшення на 11,64 п.п.. А у 2023 році через підвищення вимог банку до якості кредитування та реструктуризацію заборгованостей ще на 5,14 п.п. Така політика сприяє зниженню кредитних ризиків, хоча й обмежує обсяги активного кредитування. Тільки у 2024 році розширилися масштаби кредитної діяльності банку, Кредити та аванси клієнтам зросли на 1,92 п.п., що відображає посилення кредитування фізичних та юридичних осіб. А також покращення довіри клієнтів до банку.

Таблиця 2.2 – Структура активів АТ «ПУМБ» за період 2021-2024 рр.

Статті активів	2021	2022	2023	2024	Структурні зрушення 2024/2021
	%	%	%	%	п.п
Грошові кошти та їх еквіваленти	20,38	41,49	22,01	31,73	11,35
Кредити та аванси банкам	2,68	3,12	2,75	2,91	0,23
Інвестиції в цінні папери	22,11	11,24	37,93	26,74	4,63

Продовження таблиці 2.2

Кредити та аванси клієнтам	50,73	39,09	33,95	35,87	-14,86
Похідні фінансові активи	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00
Поточні податкові активи	0,01	0,03	0,00	0,00	0,00
Інші фінансові активи	1,55	2,16	1,70	1,06	-0,49
Інші нефінансові активи	0,27	0,30	0,18	0,15	-0,12
Основні засоби	1,62	1,53	1,08	1,15	-0,47
Інвестиційна нерухомість	0,06	0,05	0,04	0,03	-0,03
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	0,24	0,58	0,21	0,21	-0,03
Активи з правами користування	0,33	0,23	0,15	0,13	-0,2
Відстрочені податкові активи	0,01	0,18	0,00	0,00	0,00
Загальна сума активів	100,00	100,00	100,00	100,00	x

Джерело: розраховано автором [35]

У 2023 році Інвестиції в цінні папери замінюють кредитування і стають основним напрямом вкладання активів банку. Відмічається значне зростання частки інвестицій у цінні папери на 26,69 п.п. Банк активно формує інвестиційний портфель, здатний приносити додатковий дохід за умов обмеження кредитування і підвищувати фінансову стійкість банку. Відбувається переорієнтація банку на використання таких безризикових інструментів як ОВДП та депозитні сертифікати НБУ. У 2024 році питома вага інвестицій в цінні папери знизилася на 11,19 п.п. через перегляд інвестиційної політики банку з метою оптимізації портфеля та вкладання коштів у більш ліквідні або доходні активи.

Найбільше зростання питомої ваги за чотири роки дослідження відмічається у статті Гроші кошти та їх еквіваленти - на 11,35 п.п. Навагоміша їх частка у структурі активів у 41,49% припадає на 2022 рік (рис. 2.2). Стрімке підвищення ліквідності банку відбувалося в умовах панічних настроїв клієнтів через початок воєнних дій на території країни, можливості зняття ними значних обсягів коштів зі своїх рахунків.

Крім того, необхідно було враховувати, що позичальники невзможі будуть повернути раніше надані банком кредити.

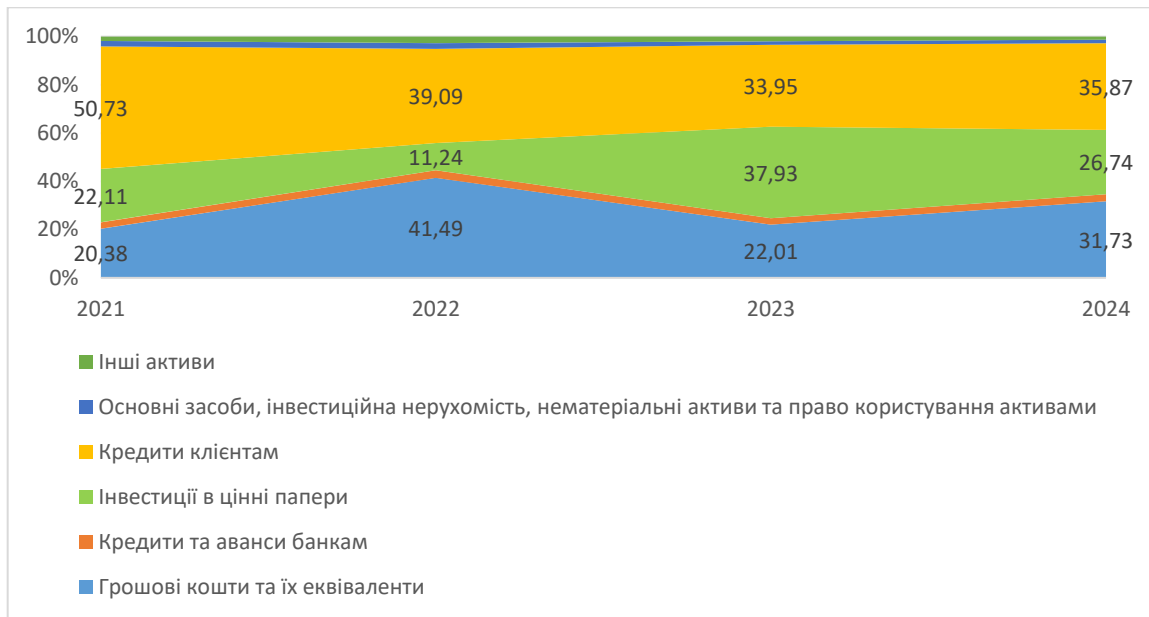

Рисунок 2.2 – Структура активів АТ «ПУМБ» за період 2021-2024 роки

Джерело: розраховано автором [35]

Ліквідність є важливим фактором забезпечення платоспроможності банку, здатності швидко виконувати зобов'язання перед вкладниками та кредиторами, реагувати на непередбачувані зміни на ринку. В складних умовах непередбачуваності подій для банку значне нарощення ліквідності було вкрай необхідним. Наявність достатнього обсягу високоліквідних активів дозволяє вести стабільну діяльність навіть у разі погіршення економічної ситуації або часткового відтоку коштів клієнтів. Проте, вже у 2023 році відмічається відновлення ділової активності банку, розміщення коштів у прибутковіші фінансові інструменти шляхом нарощення інвестиційного портфелю.

Частка Кредитів та авансів банкам була досить стабільною протягом періоду дослідження, збільшилась на 0,23 п.п. Банк проводить активну операційну діяльність із підтримки міжбанківських взаємин і управління ліквідністю.

Зменшення часток основних засобів, активів з правами користування та відсутність відстрочених податкових активів відбулося через оптимізацію та модернізацію матеріальної бази банку.

Зміни в частці нематеріальних активів без гудвілу (+0,03 п.п.) та інших нефінансових активів (+0,09 п.п.) у 2022 році вказують на інвестиції банку у розвиток нематеріальних ресурсів, таких як програмне забезпечення або інтелектуальна власність.

Структура активів АТ «ПУМБ» є диверсифікованою, окрім 2021 року. Тоді частка кредитів та авансів клієнтам перевищила 50% і склала 50,73%.

Протягом 2021-2024 рр. розподіл активів банку за статтями у відсотках показує значні коливання, тобто відбувалася активна адаптація структури балансу банку як реакція на ринкові зміни, наслідки війни, стримання розвитку економіки країни. В цілому, при формуванні структури активів банк намагався збалансувати ліквідність, прибутковість та ризик.

2.2. Аналіз дохідних активів банку

Визначення співвідношення дохідних та недохідних активів банку є важливим напрямом аналізу активів банку. Підвищення дохідності банку, а отже і зростання прибутковості, є одним із пріоритетів діяльності банку. Усі активи банку відповідно до здатності генерувати дохід поділяються на дохідні та недохідні. Такий поділ дозволяє оцінити оптимальність сформованої структури активів банку з позиції ефективності розміщення ресурсів.

Оптимальною структура сформованих активів в частині співвідношення дохідних та недохідних активів є тоді, коли частка дохідних активів досягає 70-80% загального обсягу активів банку. Дане співвідношення в активах АТ «ПУМБ» досягає

оптимального значення у 2021 та 2023 рр. – 75,58% та 74,67% відповідно (рис. 2.3). Тобто, переважаюча частка активів банку включає в себе види активів, вкладення в які приносять банку доходи. Звичайно, це відбувається тільки за умови ефективного управління і прийняття правильних управлінських рішень відповідно до реалій в яких працює банк.

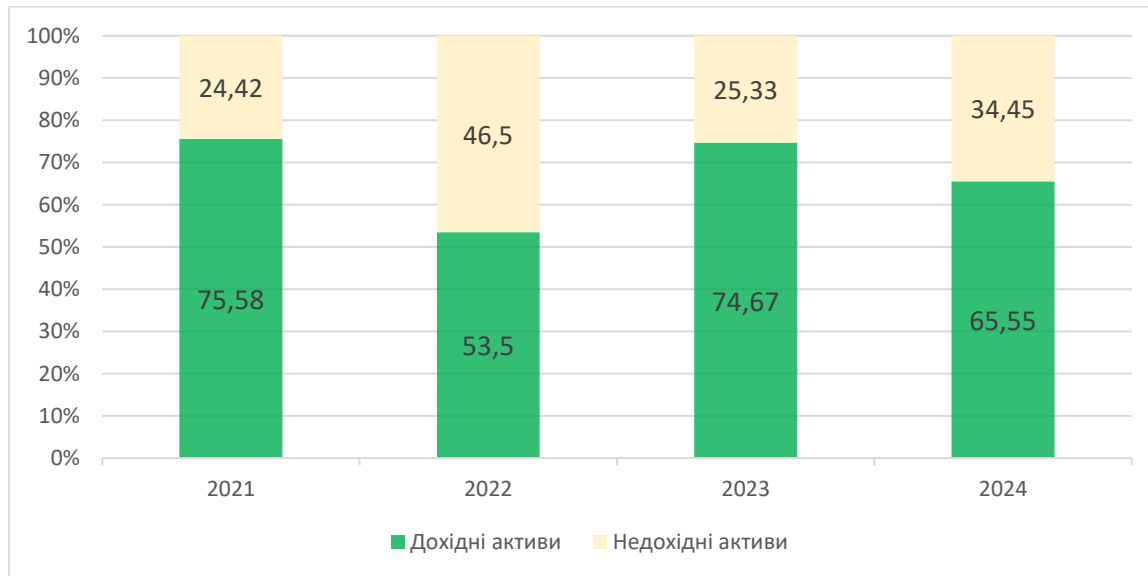

Рисунок 2.3 – Співвідношення дохідних та недохідних активів АТ «ПУМБ» за період 2021-2024 роки

Джерело: розраховано автором [35]

У 2022 році загальне зменшення кредитно-інвестиційних вкладень банку на - 22,51 п.п. призвело до зменшення частки дохідних активів. У 2024 р. зростання частки кредитів клієнтів на 1,92 п.п. не змогло компенсувати значне зменшення частки інвестицій в цінні папери на -11,19, що негативно позначилося на формуванні дохідних активів банку.

Найбільш вагомими для банку напрямками розміщення ресурсів є кредити клієнтам та інвестиції в цінні папери.

Аналіз динаміки кредитів клієнтам АТ «ПУМБ» у 2021-2024 роках показав, що його формування відбувалося нерівномірно. Економічна нестабільність до якої

призвело повномасштабне вторгнення, зміна попиту на банківські послуги вплинули на коригування банком своєї кредитної політики в межах якої і здійснюється кредитування клієнтів.

В цілому, загальний обсяг кредитів, наданих банком клієнтам за період дослідження зріс з 53,1 млрд грн у 2021 році на 13,83 млрд грн, або на 26,06%. Це свідчить про активну позицію банку на ринку кредитування та підвищений попит на фінансові ресурси як серед фізичних, так і юридичних осіб.

Таблиця 2.3 Динаміка кредитів клієнтів АТ «ПУМБ» за період 2021-2024 рр.

Показник		2021	2022	2023	2024	Відхилення 2024/2021
Кредити корпоративним клієнтам		33 523 638	33 878 972	42 235 195	50 625 354	
Відхилення	тис. грн	10 312 508	355 334	8 356 223	8 390 159	17101716
	темп приросту, %	44,43	1,06	24,66	19,87	51,01
Кредити фізичним особам		19 563 155	9 891 265	9 822 852	16 295 085	
Відхилення	тис. грн	5 201 077	-9 671 890	-68413	6 472 233	-3 268 070
	темп приросту/зниження, %	36,21	-49,44	-0,69	65,89	-16,71
Всього кредитів клієнтам		53 086 793	43 770 237	52 058 047	66 920 439	13 833 646
Відхилення	тис. грн	15 513 585	-9 316 556	8 287 810	14 862 392	
	темп приросту/зниження, %	41,29	-17,55	18,93	28,55	26,06

Джерело: розраховано автором [35]

Найбільше зростання відмічається у 2021 та 2024 роках на 41,29% та 18,93% відповідно. У 2022 році загальний обсяг кредитів клієнтам банку скоротився на 17,55%.

Зростання обсягу кредитів корпоративним клієнтам відбувається протягом усього періоду дослідження. В воєнний період найбільший темп приросту був у 2023 році – 8,36 млрд грн, або 24,66%.

Зростання корпоративного кредитування свідчить про активізацію бізнес-середовища, відновлення виробничої та торговельної діяльності в умовах поступової стабілізації економіки. Зокрема, ПУМБ активно співпрацює з представниками малого та середнього бізнесу, підтримуючи їх через участь у державних програмах, таких як «Доступні кредити 5-7-9%».

Динаміка кредитів фізичним особам була нестабільною. У 2022 році відмічається різке скорочення обсягів наданих кредитів вдвічі на 9,61 млрд грн, або - 49,44%. Загальне падіння кредитування фізичних осіб відбулося через втрату платоспроможності населення, зростання рівня безробіття, зростання кредитного ризику.

Пожвавлення кредитування відбулося у 2024 році внаслідок стабілізації доходів населення та розширення банком програм кредитування. Такий суттєвий приріст пояснюється активним розвитком банком цифрових кредитних сервісів, зокрема онлайн-продуктів «всеКРЕДИТ» та «всеБІЗНЕС», спрощенням процедур оцінювання платоспроможності клієнтів, а також загальним зростанням споживчої активності. Важливо зазначити, що ПУМБ одним з перших почав активно розвивати онлайн-кредитування для фізичних осіб-підприємців, що дозволило залучити нову аудиторію клієнтів. Однак, кредитування фізичних осіб у порівнянні з 2021 роком скоротилося на 3,27 млрд грн, або на -16,71%.

У 2023–2024 роках Перший Український Міжнародний Банк (АТ «ПУМБ») продемонстрував позитивну динаміку зростання кредитного портфеля, що свідчить про ефективність обраної кредитної стратегії, адаптацію до економічної ситуації в країні та зростання довіри з боку клієнтів.

У структурі кредитного портфеля основну частину традиційно займають корпоративні кредити протягом усіх років дослідження (Рис. 2.4).

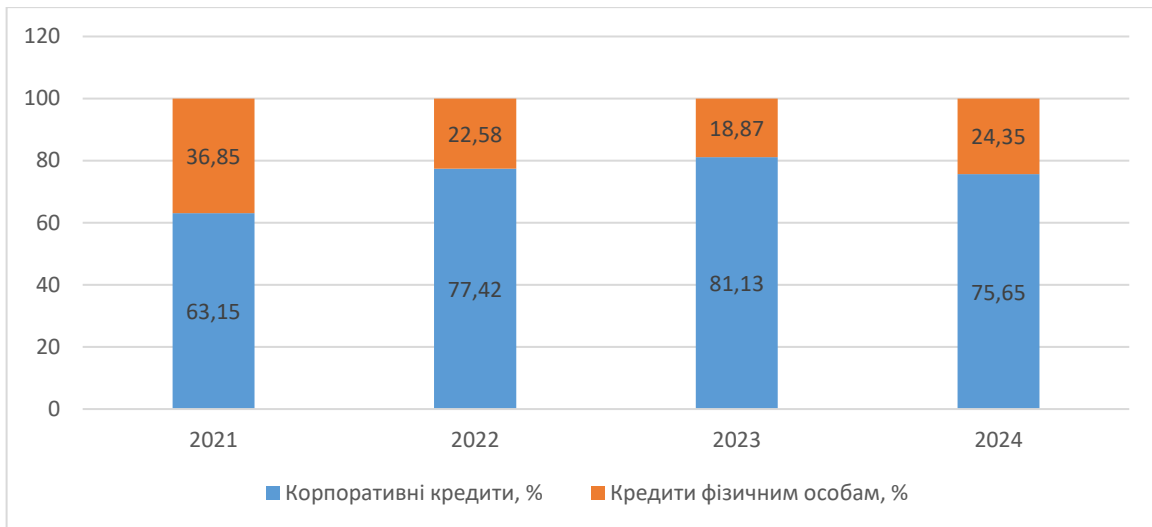

Рисунок 2.4 – Структура кредитів клієнтам АТ «ПУМБ» за період 2021-2024 рр

Джерело: розраховано автором [35]

Відносно збалансованим кредитний портфель був тільки у 2021 році, оскільки біля 2/3 кредитів було надано корпоративним клієнтам, а 1/3 – фізичним особам. У 2022 та 2023 роках частка кредитів фізичним особам значно зменшилася – відповідно до 22,58% та 18,87%. Значна частина населення, особливо це стосується внутрішньо переміщених осіб, втратили джерела доходу та житло. Протягом 2022 року реальні доходи населення скоротилися на 20%, середня номінальна заробітна плата зменшилась на 5%. В той же час відбулося різке прискорення споживчих цін []. Це призвело до зниження якості життя більшості населення країни. Крім того, кредитування населення є ризиковим для банку, тим більше в таких реаліях, тому банки встановлювали високі процентні ставки. Під впливом невизначеності у майбутньому позичальники – фізичні особи стали більш обережними у своїй фінансовій поведінці, обмежили запозичення коштів та віддали перевагу заощадженню.

Кредитування населення почало відновлюватися тільки у 2024 році, а частка кредитів фізичних осіб зросла до 24,35%, що стало найвищим показником за воєнний період. Після тривалого періоду скорочення відбувається зростання ролі кредитування фізичних осіб в діяльності банку. Цьому сприяло поступова економічна стабілізація: зниження темпів інфляції, адаптація ринку праці, отримання допомоги

міжнародних партнерів для здійснення соціальних виплат населенню, поживання товарів та послуг.

Активне впровадження банком цифрових сервісів спростило доступ населенню до кредитних продуктів. Використання автоматизованих моделей скорингу дозволило знизити витрати на аналіз кредитоспроможності позичальників та розширити коло фізичних осіб – позичальників.

Аналіз структури кредитів клієнтів банку в розрізі галузей показав, що банк основну частину кредитів щорічно надає клієнтам: фізичним особам, установам торгівлі та агентських послуг, підприємствам харчової промисловості та сільського господарства (табл. 2.4). Сукупна частка кредитів, вкладених в ці галузі коливається в межах 73-76%.

Таблиця 2.4 Структура кредитів клієнтів АТ «ПУМБ» в розрізі галузей за період 2021-2024 рр.

Показник	2021	2022	2023	2024	Структурні зрушення 2024/2021, п.п.
Фізичні особи	37,64	30,90	21,80	26,09	-11,55
Торгівля та агентські послуги	21,06	22,31	27,66	25,21	4,15
Харчова промисловість та сільське господарство	14,83	21,59	26,50	21,66	6,83
Машинобудування	4,5	5,26	1,92	1,92	-2,58
Гірничо-видобувна галузь та енергетика	3,83	4,65	4,30	3,48	-0,35
Будівництво та нерухомість	4,69	4,59	3,72	3,91	-0,78
Транспорт, послуги зв'язку та інфраструктура	4,43	4,55	6,57	6,50	2,07
Металургія	3,33	2,62	3,03	3,83	0,5
Переробка деревини	0,95	1,21	1,48	1,38	0,43
Хімічна галузь	1,55	0,79	1,15	2,11	0,56

Небанківські фінансові установи	1,46	0,18	0,14	2,19	0,73
Інше	1,7	1,36	1,67	2,09	0,39

Джерело: розраховано автором [35]

Структура кредитування не зазначала значних змін протягом періоду. У порівнянні з довоєнним 2021 роком у 2024 році банк зменшив кредитування фізичних осіб на -11,55 п.п., машинобудування на -2,58 п.п., будівництва та нерухомості на -0,78 п.п. В той же час, збільшилась частка кредитів у харчову промисловість та сільське господарство на 6,83 п.п., торгівлю та агентські послуги на 4,15 п.п., транспорт, послуги зв'язку та інфраструктуру на 2,07 п.п. Банк у своїх кредитній діяльності реагує на реальний попит з боку підприємницьких структур та актуальні потреби економіки. Названі галузі відносяться до критично важливих у забезпеченні продовольчої безпеки в країні, збереження робочих місць. Висока оборотність оборотних активів у торгівлі, транспорті, харчовій промисловості робить ці галузі привабливими для кредитування. Натомість кредитування галузей, виробничий цикл яких є довгостроковим, в умовах війни несе в собі підвищений ризик неповернення коштів.

Позитивним є кредитування банком галузей промисловості. Хоча питома вага кредитів за цими галузями є невисокою, проте з часом вона зростає. Банк поступово диверсифікує свій кредитний портфель за рахунок кредитування клієнтів, що здійснюють свою діяльність у різних галузях економіки.

Загалом, проаналізована динаміка та структура кредитів клієнтів демонструє збалансований підхід ПУМБ до управління кредитним портфелем. З одного боку, банк зберігає фокус на корпоративному секторі як основному джерелі стабільного прибутку. З іншого — активно розширює роздрібне кредитування, що забезпечує високі темпи зростання та підвищує маржинальність операцій. Такий підхід дозволяє банку не лише утримувати стабільні фінансові показники, а й зменшувати ризики, пов'язані з концентрацією на окремих сегментах ринку.

Другим важливим напрямом формування активів АТ «ПУМБ» за значимістю посідають інвестиції в цінні папери. Вкладення в цінні папери за чотири роки зросли на 26,76 млрд грн, або на 115,63%. Динаміка інвестицій у цінні папери у 2021-2024 роках показує значні коливання (рис. 2.5), оскільки в своїй інвестиційній політиці банк орієнтувався на економічну ситуацію в країні. В умовах стабілізації відмічається активне нарощування вкладень у цінні папери. Так, за підсумками 2023 року зростання обсягу інвестицій досягло 362,10%. У 2024 році з відновленням активного кредитування відбулася часткова реалізація цінних паперів.

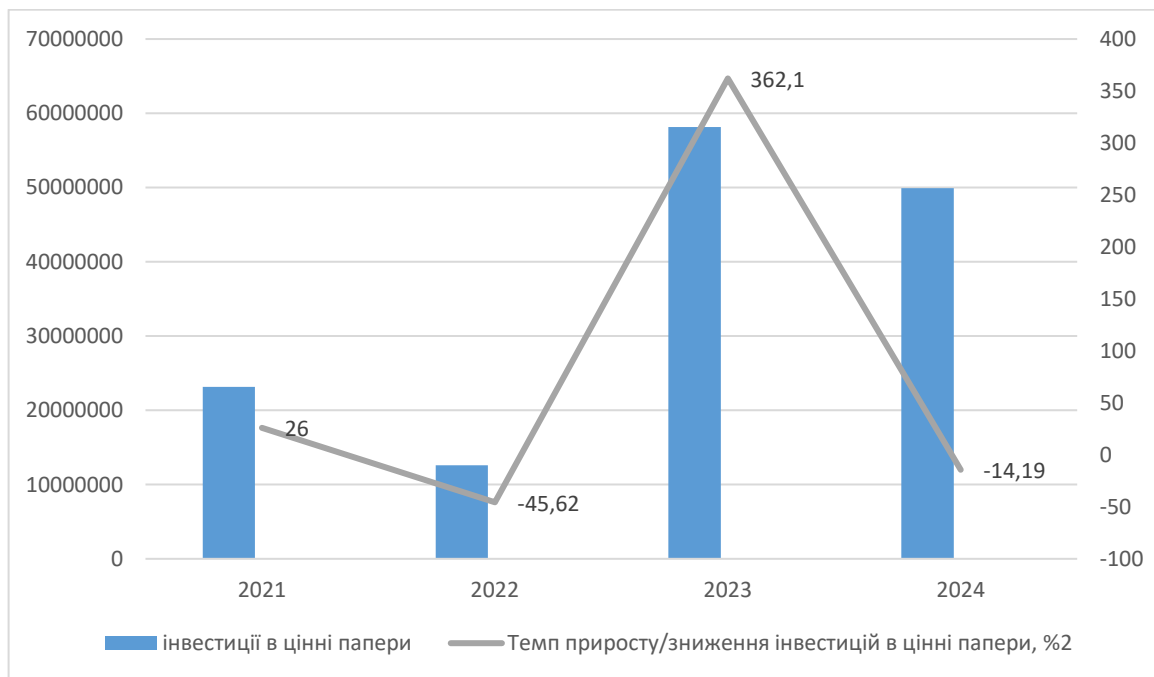

Рисунок 2.5 – Динаміка інвестицій в цінні папери АТ «ПУМБ» за період 2021-2024 роки

Джерело: розраховано автором [35]

Аналіз структури інвестицій в цінні папери за 2021-2024 рр. виявив переважання в портфелі банку державних боргових цінних паперів (рис. 2.6). Питома вага акцій була стабільно незначною і коливалася в межах 0,01-0,06.

Протягом періоду дослідження державні боргові цінні папери України (ОВДП) склали основу інвестицій в цінні папери банку щорічно. Так, у 2021 році вони мали найбільшу питому вагу, займаючи майже 74% загального обсягу. Ще 26,41% припадали на депозитні сертифікати НБУ. У 2022 році депозитні сертифікати тимчасово не використовувалися, тому частка ОВДП досягла 99,94%.

З метою розширення джерел доходу, диверсифікації ризиків банк у 2023 році здійснює вкладення в державні боргові цінні папери інших країн, частка яких склала 12,86%. Частка депозитних сертифікатів НБУ у порівнянні з 2021 роком зросла на 8,36 п.п. і досягла 34,77%. Однак, у 2024 році їх частка стрімко зменшилася до 7,51%, тобто на 27,26 п.п. на противагу державним борговим паперам інших країн, частка яких зросла на 8,44 п.п. до 21,30%.

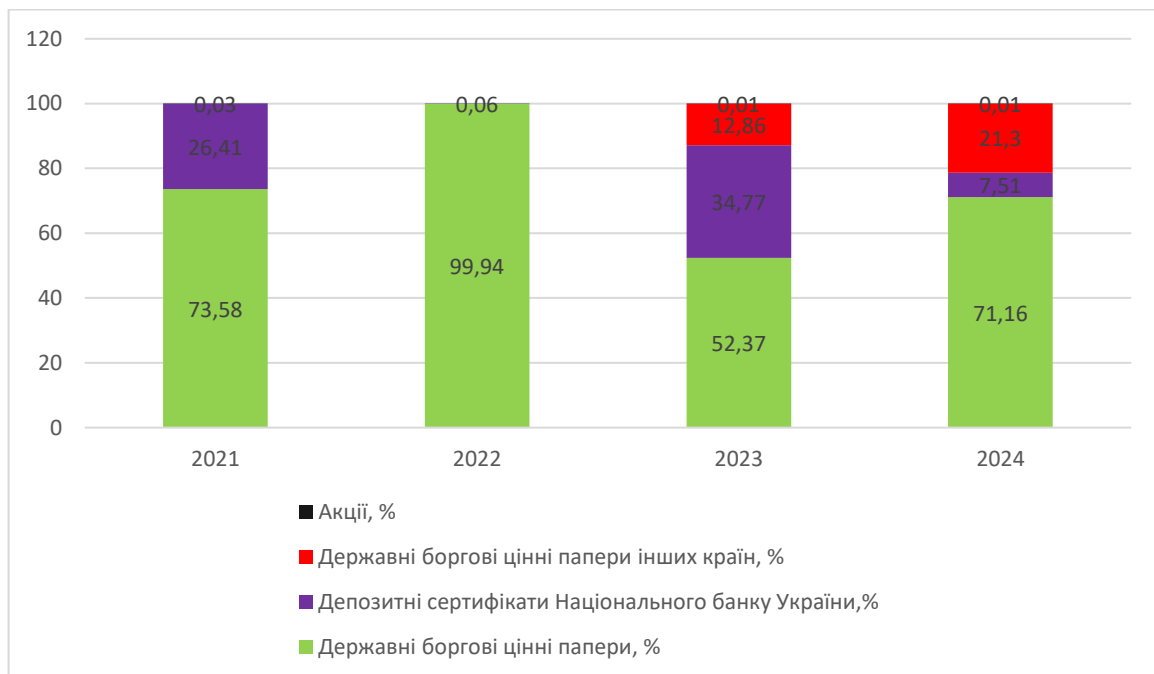

Рисунок 2.6 – Структура інвестицій в цінні папери АТ «ПУМБ» за період 2021-2024 роки

Джерело: розраховано автором [35]

Таким чином, банк змінює підходи до формування інвестицій в цінні папери, вкладає як у високоліквідні цінні папери, так і в іноземні державні папери. Тим самим намагається досягти як підтримання ліквідності банку, так і забезпечення дохідності.

Підсумовуючи здійснений аналіз дохідних активів банку узагальнимо основні коефіцієнти ділової активності банку в частині активів та показники прибутковості активів банку (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 - Основні коефіцієнти ділової активності банку в частині активів

Показник	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2024/2021, %
Коефіцієнт рівня дохідних активів	75,58	53,5	74,67	65,55	-13,27
Коефіцієнт кредитної активності	53,41	42,21	36,7	38,78	-27,39
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності	22,11	11,24	37,93	26,74	20,94
Коефіцієнт інвестицій у дохідних активах	0,29	0,21	0,51	0,55	89,66
NPL, %	8,3	16,8	15,5	10,9	31,33
Прибутковість активів, %	-0,38	3,74	2,58	2,11	2,49 п.п.
Прибутковість дохідних активів, %	-0,50	6,99	3,45	3,22	2,72 п.п.

Джерело: розраховано автором [35]

Зниження коефіцієнта дохідних активів підтверджує зменшення частки активів, що приносять банку постійний дохід. Така зміна зумовлена переорієнтацією банку на збереження ліквідності.

Коефіцієнт кредитної активності скоротився за період дослідження найбільше на -27,39%. Незначне зростання коефіцієнту кредитної активності у 2024 році на 2,72 п.п. трохи нівелювало його значне падіння за чотири роки. Проте, він відображає загальне зниження обсягів кредитування клієнтів через погіршення платоспроможності позичальників та посилення кредитного ризику

Зростання частки інвестицій у дохідних активах банку майже на 90% свідчить про посилення ролі інвестицій у цінні папери у формуванні доходу банку, особливо в періоди зниження кредитної активності.

Рівень непрацюючих кредитів (NPL) у банку мав високі значення у 2022-2023 роках. Тенденція до зниження його значення у 2024 році демонструє покращення якості кредитного портфеля та очищення від проблемних кредитів.

У 2021 році за результатами своєї діяльності банк отримав збитки. Показники прибутковості активів банку мають від'ємне значення. Протягом 2022-2024 років спостерігається покращення фінансових результатів банку, підвищення ефективності управління активами банку, що вплинуло на зростання показника прибутковості активів на 2,49 п.п., а показника прибутковості дохідних активів на 2,72 п.п.

Розвиток активів у подальшому вимагає їх коригування у напрямі підвищення питомої ваги дохідних активів банку.

2.3 Напрями оптимізації структури активів банку

Оптимізація структури активів банку є одним із центральних завдань сучасного управління фінансовою установою. Вона впливає на здатність банку генерувати прибуток, підтримувати необхідний рівень ліквідності та мінімізувати ризики, що виникають внаслідок коливань на фінансових ринках. Стабільність і ефективність банку безпосередньо залежать від того, наскільки правильно сформовані і збалансовані його активи.

1. Теоретичні основи оптимізації структури активів

Під структурою активів банку розуміється розподіл усіх його активів за видами, строками, рівнями ліквідності та ризиків. Оптимізація структури активів передбачає таку їх комбінацію, що дозволяє максимізувати дохідність при мінімальному рівні

ризиків та забезпеченні необхідної ліквідності (IMF, 2022). Наукові дослідження в області банківського управління свідчать, що правильне управління активами — це баланс між доходністю, ліквідністю і ризиком [19]

В сучасних економічних умовах, коли ринки характеризуються високою волатильністю, а регуляторна база постійно посилюється, питання оптимізації активів набуває особливого значення. Структура активів повинна не лише відповідати стратегії розвитку банку, а й адаптуватись до змін у зовнішньому середовищі, зокрема коливань попиту на кредитні продукти, змін в законодавстві, а також технологічних інновацій.

2. Сучасні виклики оптимізації структури активів

Однією з головних проблем банків є балансування між високоризиковими та низькоризиковими активами. Кредити — основне джерело доходу, але вони несуть високий кредитний ризик. З іншого боку, інвестиції в цінні папери та грошові кошти забезпечують ліквідність, але часто мають нижчу доходність ([20].

Також слід враховувати вплив макроекономічних факторів, таких як інфляція, зміни облікової ставки центрального банку, валютні коливання. Наприклад, у періоди підвищення облікової ставки вартість залучених коштів зростає, що робить кредитування менш вигідним, і банки змушені перерозподіляти активи у більш безпечні інструменти [21].

Крім того, цифровізація банківської діяльності суттєво впливає на структуру активів. Вкладення у цифрові платформи, ІТ-інфраструктуру та інноваційні продукти, хоч і є нефінансовими активами, проте значно підвищують ефективність банку і знижують операційні витрати.

3. Основні напрямки оптимізації структури активів

3.1 Управління кредитним портфелем

Кредитний портфель — найбільш значуща складова активів банку, що формує основний дохід. Проте він є й основним джерелом ризиків. Оптимізація кредитного портфеля передбачає:

Диверсифікацію позичальників за секторами економіки, географією, строками погашення. Це знижує концентраційний ризик, оскільки несприятливі події в одній галузі не призведуть до значних втрат [20].

Покращення якості кредитного аналізу, впровадження сучасних систем скорингу і моніторингу, що дозволяє швидко і точно оцінювати кредитоспроможність позичальника і прогнозувати ризики неповернення [21].

Реструктуризацію проблемних кредитів з метою мінімізації збитків і збереження доходності портфеля.

Оптимізацію строкової структури кредитів, щоб відповідати профілю залучених коштів і зберігати ліквідність.

Таким чином, якісне управління кредитним портфелем є базою стабільності та прибутковості банку.

3.2 Забезпечення ліквідності

Ліквідність активів є критичною для виконання банком своїх зобов'язань перед клієнтами та регуляторами. Недостатня ліквідність може призвести до банкрутства навіть прибуткового банку. Тому банки повинні підтримувати певний рівень високоліквідних активів — грошових коштів, їх еквівалентів, короткострокових інвестицій.

Для оптимізації ліквідності використовуються такі інструменти:

- 1.1. Планування грошових потоків з урахуванням строків надходжень і платежів.
- 1.2. Резервування ліквідних активів згідно з нормативами.
- 1.3. Диверсифікація джерел залучення коштів для зменшення ризику раптового відтоку депозитів.

Оптимізація ліквідності тісно пов'язана з регуляторними вимогами, зокрема нормами LCR (Liquidity Coverage Ratio) та NSFR (Net Stable Funding Ratio), що встановлені Базелем III [19].

3.3 Інвестиційна стратегія та управління портфелем цінних паперів

Інвестиції в цінні папери є важливим елементом структури активів, що дозволяє отримувати доходи і підвищувати ліквідність. Оптимізація інвестиційного портфеля передбачає:

- 1.1. Диверсифікацію за типами цінних паперів, строками, рівнем ризику.
- 1.2. Використання сучасних аналітичних інструментів, таких як штучний інтелект, для оцінки ринкових тенденцій і ризиків.
- 1.3. Балансування доходності і безпеки інвестицій.

Активне управління портфелем — своєчасне ребалансування, продаж збиткових інструментів і купівля перспективних.

3.4 Управління нематеріальними активами та інноваціями

Сучасний банк не може ігнорувати роль нематеріальних активів — ІТ-систем, патентів, брендів, що сприяють конкурентоспроможності. Вкладення в цифровізацію, автоматизацію процесів, впровадження нових технологій — важливий напрямок оптимізації структури активів.

Цифрові активи дозволяють не лише підвищити якість обслуговування клієнтів, а й знизити витрати, що позитивно позначається на прибутковості.

3.5 Управління основними засобами

Раціональне використання основних засобів (нерухомість, обладнання) забезпечує ефективність операційної діяльності. Оптимізація включає:

Аналіз необхідності володіння тим чи іншим активом.

Лізинг або аутсорсинг частини основних засобів.

Модернізацію обладнання для підвищення продуктивності.

3.6 Використання цифрових технологій для оптимізації активів

Впровадження цифрових технологій — це ключовий чинник трансформації банківських активів. Інструменти аналітики, автоматизації, штучного інтелекту дозволяють оперативно реагувати на зміни ринку, прогнозувати ризики і оптимізувати структуру активів.

Цифрові платформи сприяють кращому розумінню клієнтської бази, що дозволяє більш точно формувати кредитний портфель і інвестиційний портфель.

4. Вплив регуляторної бази на оптимізацію структури активів

Регуляторні вимоги є ключовим фактором, що визначає межі та можливості оптимізації активів. Вимоги Базель III щодо капіталу, ліквідності, стрес-тестування вимагають від банку постійного моніторингу структури активів та швидкого реагування на зміни [19].

Регулятори стимулюють банки до диверсифікації, підвищення якості активів, зниження ризиків. Порушення нормативів загрожує штрафами, обмеженнями та втратами довіри клієнтів.

Оптимізація структури активів банку — це багатогранний процес, який вимагає інтегрованого підходу, врахування як фінансових, так і нефінансових чинників. Вона є основою для досягнення стабільності, підвищення доходності та конкурентоспроможності банку.

У сучасних умовах особливу роль відіграють технології, що дозволяють підвищити ефективність управління активами і оперативно реагувати на зміни ринку. Водночас, дотримання регуляторних вимог забезпечує захист інтересів вкладників і стабільність фінансової системи в цілому.

ВИСНОВКИ

В умовах стрімких змін, що відбуваються у глобальній та національній банківській системі, ефективне управління активами набуває критичного значення для забезпечення конкурентоспроможності, стабільності та довгострокового розвитку банківських установ. Сучасна банківська діяльність характеризується посиленням регуляторних вимог, інтенсифікацією конкуренції, а також активною цифровізацією фінансових процесів, що змушує банки впроваджувати більш гнучкі та адаптивні підходи до управління активами. У цьому контексті проведений аналіз структури і динаміки активів є основою для формування ефективної стратегії, яка забезпечує баланс між прибутковістю та ризиками, а також відповідає викликам ринку.

В кваліфікаційній роботі обгрунтовано сутність активів банку та їх роль у діяльності банку. Розглянуто підходи до визначення поняття «активи банку».

Визначено, що стабільна та збалансована структура активів є необхідною передумовою формування інституційної довіри до банківської системи, особливо в періоди кризових явищ або уповільнення економічного зростання

Структурний аналіз активів банку дозволяє не лише виявити домінуючі сегменти, а й здійснити глибокий аудит розподілу капіталу за основними категоріями: кредитним портфелем, фінансовими інвестиціями, готівковими коштами, цінними паперами, необоротними активами тощо. Такий підхід допомагає не допустити надмірної концентрації в окремих активах, що потенційно може збільшувати вразливість банку. Одночасно, надмірне накопичення ліквідних коштів без їх ефективного інвестування веде до зниження загальної рентабельності банківської діяльності.

Розглянуто види аналізу активів банку. Динамічний аналіз структури активів дозволяє простежити зміни за часом, виділити основні тенденції і передбачити

майбутні виклики. Аналіз темпів зростання обсягів активів і горизонтальний аналіз показують, як змінюється акцент у кредитній політиці банку: чи відбувається активне розширення кредитного портфеля, чи переважає консервативний підхід з акцентом на безпечні активи. Вертикальний аналіз структури активів дає можливість оцінити їх розподіл у певний момент, що є критично важливим для оперативних управлінських рішень.

Факторний аналіз структури активів є надзвичайно важливим інструментом, який допомагає ідентифікувати та кількісно оцінити основні чинники, що впливають на формування і зміну активів. Серед них – макроекономічні умови, внутрішня політика банку, регуляторні зміни, технологічні нововведення, поведінка клієнтів, а також соціально-політичні події. Методи ланцюгових підстановок і розрахунку коефіцієнтів росту дають змогу розділити вплив кожного фактору і спроектувати, які зміни можуть відбутися за умови коливання окремих показників. ситуацію, а й розробити гнучкі моделі управління активами.

Застосування сучасних економіко-математичних і статистичних методів є важливою складовою якісного аналізу активів. Кореляційний аналіз допомагає виявити взаємозв'язки між різними видами активів та факторами, регресійний аналіз – моделювати вплив змінних факторів на обсяги і структуру активів, кластерний аналіз – групувати активи за схожими характеристиками, а аналіз часових рядів – прогнозувати тенденції їх розвитку. Використання цих методів разом з технологіями Big Data та штучного інтелекту значно підвищує якість аналітики, дозволяючи здійснювати більш точне прогнозування і формувати ефективні стратегії управління.

Важливою складовою сучасної банківської діяльності є впровадження інформаційних технологій, які автоматизують процеси збору, обробки та аналізу великих обсягів даних. Використання спеціалізованих програмних комплексів, таких як SAP Banking, Oracle Financial Services, SAS Risk Management, а також алгоритмів машинного навчання, штучного інтелекту та нейромереж дозволяє підвищити оперативність, точність і глибину аналітичних досліджень.

Системний і комплексний підхід до аналізу структури і динаміки активів, який поєднує класичні економіко-математичні методи, сучасні статистичні інструменти та інформаційні технології, є запорукою успішного управління банківськими ресурсами. Такий підхід дозволяє не лише оцінити поточну ефективність управління активами, а й формувати стратегічні сценарії розвитку, які враховують зовнішні і внутрішні виклики фінансового середовища.

Величезне значення має також оцінка впливу макроекономічних, політичних та регуляторних факторів, які суттєво визначають стратегію формування активів банку. Коливання валютних курсів, зміни облікових ставок, введення нових нормативів, зокрема у сфері протидії відмиванню коштів, а також геополітичні ризики вимагають від банків швидкої адаптації та вдосконалення моделей управління.

На даних фінансової звітності АТ «ПУМБ» проведено аналіз структури та динаміки активів банку за 2021-2024 роки. Аналіз динаміки активів банку показав, що протягом 2021-2024 років відбулося зростання загального обсягу активів на 81,93 млрд. грн, або на 78,29%. Такий приріст свідчить про активну стратегію розширення операційної діяльності банку, підкріплену зростанням основних видів активів.

Ефективна стратегія розвитку банку призвела до розширення масштабів діяльності банку, посилення його присутності на ринку, збільшення ринкової частки активів банку з 4,44% у 2021 р. до 4,95% у 2024 р.

Найбільше зростання питомої ваги за чотири роки дослідження відмічається у статті Гроші кошти та їх еквіваленти - на 11,35 п.п. Навагоміша їх частка у структурі активів у 41,49% припадає на 2022 рік

Загальний обсяг кредитів, наданих банком клієнтам за період дослідження зріс з 53,1 млрд грн у 2021 році на 13,83 млрд грн, або на 26,06%. Це свідчить про активну позицію банку на ринку кредитування та підвищений попит на фінансові ресурси як серед фізичних, так і юридичних осіб.

Зростання обсягу кредитів корпоративним клієнтам відбувається протягом усього періоду дослідження. В воєнний період найбільший темп приросту був у 2023

році – 8,36 млрд грн, або 24,66%. Кредитування населення почало відновлюватися тільки у 2024 році, а частка кредитів фізичних осіб зросла до 24,35%, що стало найвищим показником за воєнний період.

Аналіз структури кредитів клієнтів банку в розрізі галузей показав, що банк основну частину кредитів щорічно надає клієнтам: фізичним особам, установам торгівлі та агентських послуг, підприємствам харчової промисловості та сільського господарства. Сукупна частка кредитів, вкладених в ці галузі коливається в межах 73-76%.

Другим важливим напрямом формування активів АТ «ПУМБ» за значимістю посідають інвестиції в цінні папери. Вкладення в цінні папери за чотири роки зросли на 26,76 млрд грн, або на 115,63%.

Оптимізація структури активів банку є одним із центральних завдань сучасного управління фінансовою установою. Вона впливає на здатність банку генерувати прибуток, підтримувати необхідний рівень ліквідності та мінімізувати ризики, що виникають внаслідок коливань на фінансових ринках. Стабільність і ефективність банку безпосередньо залежать від того, наскільки правильно сформовані і збалансовані його активи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Червень 2023 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2023-roku> (Дата звернення: 01.05.2025).
2. Federal Deposit Insurance Corporation. Quarterly Banking Profile. Fourth Quarter 2021. URL: <https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/qbp/2021dec/qbp.pdf> (Дата звернення: 01.05.2025).
3. International Monetary Fund. Global Financial Stability Report. April 2025: Enhancing Resilience amid Uncertainty. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2025/04/22/global-financial-stability-report-april-2025> (Дата звернення: 01.05.2025).
4. Мороз Н. М., Червінська О. І. Макроекономічні чинники розвитку банківської системи України. *Економіка і суспільство*. 2023. Вип. 50. С. 126–132.
5. Federal Register. Liquidity Coverage Ratio: Liquidity Risk Measurement Standards. URL: <https://www.federalregister.gov/documents/2014/10/10/2014-22520/liquidity-coverage-ratio-liquidity-risk-measurement-standards> (Дата звернення: 01.05.2025).
6. Ovington T. Digital transformation in banking: A complete guide. WalkMe Blog. 2024. URL: <https://www.walkme.com/blog/digital-transformation-in-banking/> (Дата звернення: 01.05.2025).
7. BNP Paribas. The ESG Global Survey 2021: The Path to ESG: No Turning Back for Asset Owners and Managers.
8. EY. How the EU's Banking Package 2021 has started the Basel 4 endgame. URL: https://www.ey.com/en_us/banking-capital-markets-risk-regulatory-transformation/how-the-eu-s-banking-package-2021-has-started-the-basel-4-endgame (Дата звернення: 03.05.2025).

9. Іваненко С. В. Аналіз фінансових показників банку: сучасні методи. Київ: Видавництво «Фінанси і кредит», 2022. 320 с.
10. Петрова А. В., Смирнов І. О. Управління активами банку: теорія і практика. Харків: ХНЕУ, 2023. 275 с.
11. Bank of International Settlements. Basel III: Liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools, updated 2021. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf> (Дата звернення: 03.05.2025).
12. Офіційний сайт Національного банку України. Статистика банківського сектору, 2023. URL: <https://bank.gov.ua/statistics> (Дата звернення: 05.05.2025).
13. Коваленко М. П. Горизонтальний і вертикальний аналіз у банківській справі. *Фінанси України*. 2021. № 3. С. 45–51.
14. Зозуля О. Ф. Факторний аналіз у банківській діяльності: методологія та практика. Львів: ЛНУ, 2022. 198 с.
15. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: Finalising post-crisis reforms, 2021. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf> (Дата звернення: 10.05.2025).
16. Шевченко І. Г. Оцінка якості кредитного портфеля банку. *Банківська справа*. 2022. № 5. С. 23–30.
17. Нікітін Д. В. Статистичні методи в управлінні банківськими активами. Одеса: Одеський національний університет, 2023. 210 с.
18. Oracle Financial Services Analytical Applications. Overview and benefits, 2023. URL: <https://www.oracle.com/industries/financial-services/analytical-applications/> (Дата звернення: 13.05.2025).
19. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: Finalising post-crisis reforms. Bank for International Settlements, 2021.
20. European Banking Authority (EBA). EBA Guidelines on Loan Origination and Monitoring. 2021.
21. International Monetary Fund (IMF). The Role of Bank Asset Optimization in Financial Stability. 2022.

22. Іваненко О. В. Управління активами банку: теорія і практика К.; 2021. 320 с.
23. Сидоренко М. А. Кредитний ризик у банківській діяльності. *Фінансовий журнал*. 2022. № 4. С. 45–53.
24. Коваленко Т. В. Проблемні кредити як фактор фінансової нестабільності *Економіка і право*. 2023. Т. 15, № 1. С. 70–77.
25. Петренко С. І. Сегментація банківських активів . *Банківська справа*. 2020. № 2. С. 22–29.
26. Назаренко Ю. М. Макроекономічний вплив на структуру банківських активів *Економічний вісник*. 2023. № 6. С. 33–41.
27. Національний банк України. Звіти про фінансову стабільність. НБУ, 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2023-roku> (дата звернення: 13.05.2025).
28. Базельський комітет з банківського нагляду. Рекомендації щодо стрес-тестування банків. 2021. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs239.htm> (дата звернення: 13.05.2025).
29. Смирнов В. О. Цифровізація банківської діяльності: виклики і перспективи. — 2022. № 7. С. 14–21.
30. Кравченко І. П. Управління нематеріальними активами в банках. *Банківський журнал*. 2023. № 3. С. 50–58.
31. Соколова Х.О., Волкова В.В. Активи та пасиви банків України: сучасний стан та фактори впливу. *Економіка і організація управління*. 2018. № 4(32). С. 65-74
32. Халатур С.М., Пістунова М.Г. Фінансово кредитне забезпечення управління структурою активів банку. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 24. С. 77-82
33. Музичка О.М. Сучасні методичні підходи до аналізу та оцінки якості активів банку. *Наукові записки*. 2013. № 2(43). С. 45-54
34. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні 28.08.2001 № 368. Постанова правління НБУ за станом на 01.01.2025.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>. (Дата звернення: 28.04.2025).

35. Фінансова звітність АТ «ПУМБ». Офіційний сайт банку. URL: https://about.pumb.ua/finance/annual_reports

Додатки

Додаток А

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»**Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року**

(у тисячах гривень)

	Прим.	2023 рік	2022 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	33 747 952	46 455 869
Кредити та аванси банкам	7	4 213 505	3 490 916
Інвестиції в цінні папери	8	58 155 525	12 586 771
Кредити та аванси клієнтам	9	52 058 047	43 770 237
Похідні фінансові активи	18	8 510	–
Поточні податкові активи		–	32 962
Інші фінансові активи	12	2 611 752	2 419 697
Інші нефінансові активи	12	273 802	330 806
Основні засоби	10	1 652 243	1 710 376
Інвестиційна нерухомість	10	59 168	59 168
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	320 312	654 811
Активи з права користування	11	234 030	259 282
Відстрочені податкові активи	24	–	203 325
Всього активів		153 334 846	111 974 220
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	13	–	4 188 304
Кошти банків	14	2 716 727	2 324 222
Кошти клієнтів	15	126 542 822	90 299 888
Похідні фінансові зобов'язання	18	1 250	93 807
Орендні зобов'язання	16	266 294	274 383
Поточні податкові зобов'язання	24	3 200 277	–
Інші фінансові зобов'язання	17	2 188 420	2 546 201
Інші нефінансові зобов'язання	17	909 011	551 034
Відстрочені податкові зобов'язання	24	120 273	–
Всього зобов'язань		135 945 074	100 277 839
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		403 283	430 759
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 407 291	(350 345)
Резервний капітал		2 909 909	2 909 909
Нерозподілений прибуток		7 787 034	3 823 803
Всього власного капіталу		17 389 772	11 696 381
Всього зобов'язань та власного капіталу		153 334 846	111 974 220

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про прибуток або збиток за 2023 рік
(у тисячах гривень)

	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	19 916 370	14 512 778
Процентні доходи	20	348 180	382 603
Процентні витрати	20	(7 899 066)	(4 740 903)
Чистий процентний дохід		12 365 484	10 154 478
Комісійні доходи	21	3 935 528	3 205 014
Комісійні витрати	21	(1 791 291)	(1 183 751)
Чистий комісійний дохід		2 144 237	2 021 263
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 27	(439 299)	(10 338 901)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		857 655	1 264 678
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		42 712	166 962
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(11 549)	(50 656)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	–	(249)
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		167 524	177 491
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		–	(2)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів		–	1 243 421
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		–	1 064
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(683)	2 109
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 27	38 392	(80 449)
Інші прибутки (збитки)	22	116 768	231 755
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		15 281 241	4 792 964
Операційні витрати	23	(7 043 808)	(5 278 302)
Прибуток (збиток) до оподаткування		8 237 433	(485 338)
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	24	(4 281 958)	87 615
Прибуток (збиток) за звітний період		3 955 475	(397 723)
Прибуток (збиток) на акцію (гривень на акцію)	30	276,15	(27,77)

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року:

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Звіт про сукупний дохід за 2023 рік

(у тисячах гривень)

	2023 рік	2022 рік
Прибуток (збиток) за звітний період	3 955 475	(397 723)
Інший сукупний дохід		
<i>Компоненти іншого сукупного доходу, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування</i>		
Прибутки/(збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	2 292 089	(629 885)
Суми, випущені з власного капіталу і скориговані за справедливою вартістю фінансових активів в результаті перекласифікації і виключення з категорії оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	11 549	50 656
Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	(546 002)	104 261
Загальна сума іншого сукупного доходу/(витрат), який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування	1 757 636	(474 968)
<i>Інший сукупний збиток, який не буде рекласифіковано до звіту про фінансові результати у наступних періодах</i>		
Переоцінка приміщень	–	9 530
Податок на прибуток, пов'язаний із компонентами іншого сукупного доходу	(19 720)	(1 751)
Загальна сума іншого сукупного доходу/(витрат), який не буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування	(19 720)	7 779
Інший сукупний збиток за рік, за вирахуванням податків	1 737 916	(467 189)
Загальна сума іншого сукупного доходу/(витрат) за звітний період	5 693 391	(864 912)

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2022 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2022 рік	2021 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	46 455 869	21 326 213
Кредити та аванси банкам	7	3 490 916	2 802 502
Інвестиції в цінні папери	8	12 586 771	23 142 132
Кредити та аванси клієнтам	9	43 770 237	53 086 793
Поточні податкові активи		32 962	–
Похідні фінансові активи	18	–	10 814
Інші фінансові активи	12	2 419 697	1 625 557
Інші нефінансові активи	12	330 806	281 383
Основні засоби	10	1 710 376	1 698 168
Інвестиційна нерухомість	10	59 168	62 099
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	654 811	255 846
Активи з права користування	11	259 282	344 117
Відстрочені податкові активи	24	203 325	13 200
Всього активів		111 974 220	104 648 824
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	13	4 188 304	5 693 029
Кошти банків	14	2 324 222	1 445 197
Кошти клієнтів	15	90 299 888	80 871 781
Похідні фінансові зобов'язання	18	93 807	8 204
Орендні зобов'язання	16	274 383	379 968
Поточні податкові зобов'язання		–	257 844
Інші фінансові зобов'язання	17	2 546 201	2 508 955
Інші нефінансові зобов'язання	17	551 034	922 553
Всього зобов'язань		100 277 839	92 087 531
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		430 759	437 533
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(350 345)	124 623
Резервний капітал		2 909 909	2 909 909
Нерозподілений прибуток		3 823 803	4 206 973
Всього власного капіталу		11 696 381	12 561 293
Всього зобов'язань та власного капіталу		111 974 220	104 648 824

Підписано від імені Правління 27 квітня 2023 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

К. О. Школярєнко (Фінансовий директор)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про прибуток або збиток за 2022 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	14 512 778	11 643 088
Процентні доходи	20	382 603	191 009
Процентні витрати	20	(4 740 903)	(2 603 206)
Чистий процентний дохід		10 154 478	9 230 891
Комісійні доходи	21	3 205 014	3 166 429
Комісійні витрати	21	(1 183 751)	(1 119 867)
Чистий комісійний дохід		2 021 263	2 046 562
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 28	(10 338 901)	(763 463)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		1 264 678	160 498
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		166 962	191 191
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(50 656)	13 858
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	(249)	1 673
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		177 491	(59 557)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(2)	(1 225)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів	5	1 243 421	-
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		1 064	1 062
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		2 109	(950)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 28	(80 449)	(2 021)
Інші прибутки (збитки)	22	231 755	74 042
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		4 792 964	10 892 561
Операційні витрати	23	(5 278 302)	(5 781 289)
Прибуток (збиток) до оподаткування		(485 338)	5 111 272
Доходи від повернення податку (витрати на сплату податку)	24	87 615	(923 680)
Прибуток (збиток) за звітний період		(397 723)	4 187 592
Прибуток (збиток) на акцію (гривень на акцію)	30	(27,77)	292,35

Підписано від імені Правління 27 квітня 2023 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

К. О. Школяренко (Фінансовий директор)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

Примітки на стор. 6-78 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про сукупний дохід за 2022 рік

(у тисячах гривень)

	2022 рік	2021 рік
Прибуток (збиток) за звітний період	(397 723)	4 187 592
Інший сукупний дохід		
Компоненти іншого сукупного доходу, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування		
Прибутки/(збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(629 885)	6 219
Суми, вилучені з власного капіталу і скориговані за справедливою вартістю фінансових активів в результаті перекласифікації і виключення з категорії оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	50 656	(13 858)
Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	104 261	1 375
Загальна сума іншого сукупного доходу/(витрат), який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування	(474 968)	(6 264)
Інший сукупний збиток, який не буде рекласифіковано до звіту про фінансові результати у наступних періодах		
Переоцінка приміщень	9 530	-
Податок на прибуток, пов'язаний із компонентами іншого сукупного доходу	(1 751)	-
Загальна сума іншого сукупного доходу/(витрат), який не буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування	7 779	-
Інший сукупний збиток за рік, за вирахуванням податків	(467 189)	(6 264)
Загальна сума іншого сукупного доходу/(збитку) за звітний період	(864 912)	4 181 328

Підписано від імені Правління 27 квітня 2023 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

К. О. Школярєнко (Фінансовий директор)

О. О. Попешук (Головний бухгалтер)

Додаток Б

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Проміжний скорочений звіт про фінансовий стан на 30 вересня 2024 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	30 вересня 2024 року (не аудований)	31 грудня 2023 року
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	39 152 782	33 747 952
Кредити та аванси банкам	7	5 137 930	4 213 505
Інвестиції в цінні папери	8	53 393 937	58 155 525
Кредити та аванси клієнтам	9	63 126 629	52 058 047
Похідні фінансові активи		–	8 510
Інші фінансові активи	11	2 342 912	2 611 752
Інші нефінансові активи	11	514 886	273 802
Основні засоби	10	1 669 768	1 652 243
Інвестиційна нерухомість	10	59 025	59 168
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	340 057	320 312
Активи з права користування		237 051	234 030
Всього активів		165 974 977	153 334 846
Зобов'язання			
Кошти банків	12	3 001 621	2 716 727
Кошти клієнтів	13	135 495 215	126 542 822
Похідні фінансові зобов'язання		1 993	1 250
Орендні зобов'язання		266 704	266 294
Поточні податкові зобов'язання	20	493 395	3 200 277
Інші фінансові зобов'язання	14	2 532 002	2 188 420
Інші нефінансові зобов'язання	14	1 162 303	909 011
Відстрочені податкові зобов'язання	20	137 556	120 273
Всього зобов'язань		143 090 789	135 945 074
Власний капітал			
Акціонерний капітал	15	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		403 283	403 283
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 717 623	1 407 291
Резервний капітал		3 107 683	2 909 909
Нерозподілений прибуток		12 773 344	7 787 034
Всього власного капіталу		22 884 188	17 389 772
Всього зобов'язань та власного капіталу		165 974 977	153 334 846

Підписано від імені Правління 29 жовтня 2024 року

С.П. Черненко (Голова Правління)

О.О. Полещук (Головний бухгалтер)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Проміжний скорочений звіт про фінансовий стан на 30 вересня 2023 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	30 вересня 2023 року (не аудований)	31 грудня 2022 року
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	23 011 294	46 455 869
Кредити та аванси банкам	7	3 715 808	3 490 916
Інвестиції в цінні папери	8	55 488 679	12 586 771
Кредити та аванси клієнтам	9	47 716 174	43 770 237
Поточні податкові активи		–	32 962
Інші фінансові активи	11	2 634 367	2 419 697
Інші нефінансові активи	11	299 494	330 806
Основні засоби	10	1 674 372	1 710 376
Інвестиційна нерухомість	10	59 168	59 168
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	241 417	654 811
Активи з права користування		245 598	259 282
Відстрочені податкові активи	21	132 254	203 325
Всього активів		135 218 625	111 974 220
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	12	–	4 188 304
Кошти банків	13	2 229 040	2 324 222
Кошти клієнтів	14	111 298 529	90 299 888
Похідні фінансові зобов'язання		–	93 807
Орендні зобов'язання		259 914	274 383
Поточні податкові зобов'язання		484 673	–
Інші фінансові зобов'язання	15	2 060 795	2 549 106
Інші нефінансові зобов'язання	15	873 743	548 129
Всього зобов'язань		117 206 694	100 277 839
Власний капітал			
Акціонерний капітал	16	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		428 880	430 759
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		284 235	(350 345)
Резервний капітал		2 909 909	2 909 909
Нерозподілений прибуток		9 506 652	3 823 803
Всього власного капіталу		18 011 931	11 696 381
Всього зобов'язань та власного капіталу		135 218 625	111 974 220

Підписано від імені Правління 30 жовтня 2023 року

С.П. Черненко (Голова Правління)

О.О. Полещук (Головний бухгалтер)

Додаток В

Таблиця – Класифікація активів банку

Категорія	Підкатегорії	Характеристика
За ліквідністю	Високоліквідні активи	Безризикові активи, що миттєво конвертуються у грошові кошти без суттєвої втрати вартості. Включають готівку, резерви в НБУ, облігації уряду України.
	Середньоліквідні активи	Активи, які мають трохи вищий ризик та нижчу ліквідність, але все ще відповідають вимогам LCR. Приклади: облігації держпідприємств, муніципальні облігації.
	Обмежено ліквідні активи	Активи з помірною волатильністю, можуть включати акції з високою капіталізацією, корпоративні облігації інвестиційного рівня.
	Інші ліквідні активи	Короткострокові кредити, міжбанківські депозити, які не відповідають критеріям HQLA, але можуть бути використані для покриття зобов'язань.
	Неліквідні активи	Довгострокові інвестиції, нерухомість, NPL (проблемні кредити), активи, що не підпадають під вимоги до ліквідного резерву згідно з Базель III.
За типом власності	Власні активи	Активи, сформовані за рахунок капіталу банку (основні засоби, грошові кошти).
	Залучені/довірені активи	Активи, утримувані від імені клієнтів або зобов'язаннями банку (депозити, клієнтські кошти).
За функцією в банку	Операційні активи	Активи, які безпосередньо беруть участь в основних банківських операціях (кредити, інвестиції в державні цінні папери).
	Неопераційні активи	Активи, що не залучені безпосередньо в операційну діяльність (нерухомість, надлишкові запаси, інші довгострокові активи).
За терміном використання	Короткострокові активи	Активи, які використовуються або реалізуються протягом одного року (короткострокові кредити, кошти на рахунках).
	Довгострокові активи	Активи, які банк планує використовувати більше одного року (основні засоби, довгострокові інвестиції).

За рівнем ризику	Низькоризикові активи	Активи з мінімальним ризиком втрат (державні цінні папери, депозити в центральному банку).
	Середньоризикові активи	Активи з середнім рівнем ризику (корпоративні облігації, кредити підприємствам).
	Високоризикові активи	Активи з високим рівнем ризику (кредити, що надаються підприємствам з високим ризиком, інвестиції в нестабільні фінансові інструменти).
За функцією доходу	Дохідні активи	Генерують регулярні доходи для банку (відсотки, дивіденди, прибутки від цінних паперів).
	Недохідні активи	Не генерують прямого доходу (основні засоби, резерви, витрати майбутніх періодів).
За типом фінансових інструментів	Кредити та позики	Кошти, надані банком клієнтам, як правило, на певний термін під процент (іпотечні кредити, споживчі кредити, кредити підприємствам).
	Інвестиції в цінні папери	Вкладення банку в облігації, акції, деривативи, що призначені для отримання прибутку (облігації урядів, корпоративні облігації, акції).
	Основні засоби та нематеріальні активи	Земля, будівлі, обладнання, а також патенти, торгові марки, програмне забезпечення, що використовуються в банківській діяльності.
За функцією у балансі	Активи для короткострокового обігу	Це активи, які швидко перетворюються на готівку або використовуються для виконання поточних зобов'язань банку (кредитний портфель, кошти на рахунках).
	Активи для довгострокового обігу	Це активи, які не призначені для швидкої реалізації, але використовуються для стабільного функціонування банку (довгострокові інвестиції, нерухомість).

Джерело: розроблено автором на основі [1, 2, 3, 4, 5]